

Zwembeleid in West Betuwe

Een onderzoek naar de zwemvaardigheid van leerlingen in het basisonderwijs en van nieuwkomers in de gemeente West Betuwe

Harold van der Werff

Met medewerking van:

Steven Dijk

Gert Veenhof

Renée van Tulder

Rekenkamer Rivierenland

21 juli 2026

Inhoud

Managementsamenvatting	4
Belangrijkste uitkomsten.....	4
Normenkader	7
Conclusie	8
Aanbevelingen.....	8
1. Aanleiding, achtergronden en opzet.....	11
1.1 Inleiding.....	11
1.2 Doel van het onderzoek.....	13
1.3 Normenkader	14
1.4 Definities	14
2. Verdrinkingen in Nederland	15
2.1 Verdrinkingen door inwoners	15
2.2 Verdrinkingen door niet-inwoners.....	17
2.3 Verdrinkingen in Gelderland	18
3. Zwemvaardigheid onder leerlingen in het basisonderwijs	19
3.1 Zwemdiploma's in Nederland	19
3.2 Zwemvaardigheid in Nederland.....	20
3.3 Enkele aspecten bij het aanbieden van zwemonderwijs.....	22
3.4 Zwemvaardigheid in West Betuwe	24
3.4.1 Overdekte zwemaccommodaties	24
3.4.2 Diplomabezit.....	25
3.4.3 Doorstroom binnen het Zwem-ABC	26
4. Nieuwkomers	27
4.1 Nieuwkomers in West Betuwe	27
4.2 Zwemvaardigheid onder nieuwkomers in Nederland	27
4.2.1 Zwemvaardigheid van kinderen met een migratieachtergrond in Nederland.....	27
4.2.2 Zwemlessen voor nieuwkomers door zwemlesaanbieders.....	29
4.2.3 Zwemvaardigheid van kinderen met een migratieachtergrond in West Betuwe	29

5.	Fondsen ter bevordering van de zwemvaardigheid.....	31
5.1	Jeugdfonds Sport & Cultuur.....	31
5.1.1	Jeugdfonds Sport & Cultuur in Nederland.....	31
5.1.2	Jeugdfonds Sport & Cultuur in West Betuwe.....	31
5.2	Volwassenvangnet	34
5.2.1	Volwassenvangnet in Nederland	34
5.2.2	Volwassenvangnet in West Betuwe	35

Managementsamenvatting

In deze samenvatting presenteren we bondig de belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek. Daarna volgen de conclusies. We eindigen dit deel met enkele aanbevelingen.

Belangrijkste uitkomsten

In deze paragraaf geven we in het kort de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek weer. Hierbij wordt de volgorde aangehouden van de acht onderzoeksvragen (paragraaf 1.2).

1. In welke mate hebben kinderen in het basisonderwijs een zwemdiploma gehaald?

Uit de vragenlijst die is afgenomen onder scholen in het basisonderwijs in West Betuwe komt naar voren dat bijna alle kinderen (99%) het basisonderwijs verlaten met minimaal diploma-A. Echter, omdat de leerlingen van de Nieuwkomersschool niet zijn vertegenwoordigd in dit percentage, geeft dat hoge percentage een te positief beeld over alle leerlingen in het basisonderwijs in West Betuwe.

2. In welke mate hebben nieuwkomers een zwemdiploma gehaald?

Bekend is dat het zwemdiplomabezit onder nieuwkomers (immigranten, asielzoekers, statushouders en vluchtelingen)¹ beduidend lager is dan gemiddeld. De verzamelde cijfers uit de geraadpleegde bronnen laten dit ook duidelijk zien. Illustratief is dat een leerkracht / coördinator van de Nieuwkomersschool in Geldermalsen vertelde dat in de tijd dat de Nieuwkomersschool bestaat slechts één leerling bij het op school komen reeds echt kon zwemmen.

Veel volwassen nieuwkomers hebben ook geen zwemdiploma. Verschillende van hen zeggen wel zwemles te hebben gehad, maar de zwemlessen in hun land van herkomst worden niet zo professioneel verzorgd als in Nederland.

3. Hoe draagt de gemeente West Betuwe bij aan een goede zwemvaardigheid onder kinderen in het basisonderwijs en onder nieuwkomers?

De landelijke verplichting tot schoolzwemmen is in 1985 afgeschaft. In 2025 bood 21 procent van de scholen in Nederland schoolzwemmen aan. Toen de gemeente West Betuwe op 1 januari 2019 ontstond door een fusie van de voormalige gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal kende geen van deze gemeenten nog schoolzwemmen. De gemeente West Betuwe draagt vooral bij aan het bevorderen van de zwemvaardigheid door het verstrekken van financiële tegemoetkomingen, individueel en projectmatig.

Individuele tegemoetkomingen

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur (JSC) is een vangnetregeling, een regeling die financiële ondersteuning biedt in specifieke, bijzondere situaties. Met een tegemoetkoming uit het JSC kunnen kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar uit gezinnen met een beperkt inkomen toch meedoen met activiteiten op het gebied van sport, bewegen en cultuur. Met een JSC-bijdrage kunnen ook zwemlessen worden vergoed. Aanvragen voor tegemoetkomingen verlopen uitsluitend via erkende 'meerkrachten' en komen binnen bij Welzijn West Betuwe. Meerkrachten zijn professionals zoals leerkrachten, buurtsportcoaches, sociaalwerkers, jongerenwerkers en schuldhulpverleners. Er is geen officiële toetsing op het inkomen. Het JSC gaat ervan uit dat de meerkrachten hierover een juiste

¹ Een aantal van deze nieuwkomers zijn arbeidsmigranten. Deze groep is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

inschatting kunnen maken. Het JSC keert het geld direct uit aan de vereniging, niet aan ouders of kind. In sommige gevallen worden ook benodigdheden zoals sportkleding of dansschoenen vergoed. Daarvoor ontvangen de ouders een waardebon. Verder ziet de meerkracht erop toe dat het kind daadwerkelijk en voor langere tijd deelneemt aan de activiteiten van de vereniging/aanbieder waarvoor het geld beschikbaar is gesteld. Eenmaal per jaar ontvangt de meerkracht een verzoek om te checken of het kind nog sport bij de aangegeven aanbieder. Voor de zwemlessen voor A en B is het verplicht dat de aanmelding via Welzijn West Betuwe loopt om zo deze processen te stroomlijnen.

Eind 2024 waren er 209 gemeenten waarmee het Jeugdfonds Sport & Cultuur een samenwerkingsovereenkomst/subsidierelatie mee had. Ook de gemeente West Betuwe is aangesloten bij deze regeling. De gemeente en de scholen verspreiden informatiemateriaal over het JSC, specifiek ook voor zwemmen, bijvoorbeeld via een flyer.

- a) Ouders van kinderen die (nog) geen zwemdiploma hebben, kunnen een tegemoetkoming ontvangen voor het volgen van zwemlessen. Vanaf 1 januari 2025 kunnen kinderen tot 12 jaar die zwemles volgen in een van de zwembaden in Geldermalsen, Leerdam of Asperen een (éénmalige) tegemoetkoming krijgen van € 1.500. Met dit bedrag kunnen in principe alle kinderen minimaal het diploma-A behalen. De Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) stelt zelfs dat met deze verruiming in de meeste gevallen diploma-C zeker ook haalbaar moet zijn.
- b) Voor kinderen die in een ander zwembad zwemlessen volgen bedraagt de tegemoetkoming € 700. Als dit bedrag niet toereikend is voor het behalen van het zwemdiploma, dan kan in een volgend jaar een herhaalaanvraag worden ingediend.
- c) Tieners tussen de 12 en 18 jaar kunnen ook voor zwemlessen een aanvraag doen bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur (€ 700).

Ook voor volwassen bestaat er een vangnetregeling: **minimaregeling Sport, Cultuur & Maatschappelijke Deelname**.

- d) Volwassenen die geen zwemdiploma hebben, kunnen via de minimaregeling Sport, Cultuur & Maatschappelijke Deelname een bijdrage van € 550 ontvangen om zwemdiploma-A te halen. In vergelijking tot andere gemeenten (€ 100 tot € 200 per aanvraag) is dit een ruimere tegemoetkoming. Bij de aanvraag dienen naast persoonsgegevens aanvullende gegevens te worden overlegd, zoals bewijsstukken van de kosten, inkomensspecificaties, recente bankafschriften en een schuldenoverzicht.

Nieuwkomers (kinderen, jongeren en volwassenen) kunnen gebruik maken van dezelfde regelingen om (een deel van) hun zwemlessen vergoed te krijgen. Nieuwkomers hebben aanzienlijk meer moeite om hun weg naar de regelingen te vinden. Denk daarbij aan het niet of nauwelijks Nederlands kunnen spreken, hoge kosten voor de zwemlessen in verhouding tot het huishoudbudget en afstand tot het zwembad en beschikbaarheid van vervoer (zie punt 7 hieronder).

Projectmatige ondersteuning

De gemeente West Betuwe is betrokken bij het project 'Zwemmen voor Dames'. Dit project is met name gericht op vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond wonend in West Betuwe. Dit project is een onderdeel van de subsidie 'Sporten met statushouders' aan Welzijn West Betuwe. Deze subsidie loopt van 2022 tot en met 2025. Er lopen gesprekken over de opvolging van de subsidie.

Sommige deelnemers aan ‘Zwemmen voor Dames’ zijn bang voor water. Het is een uitdaging om hen het zwemmen te leren. Belangrijkste is dat deze vrouwen ‘watervrij’ worden, niet alleen vanwege het belang van bewegen, maar ook omdat ze zo ook eens uit huis zijn. En in hun eigen omgeving bevindt zich ook potentieel risicovol oppervlaktewater. Het lukt eigenlijk altijd om de deelnemers ‘watervrij’ te maken. Het halen van een zwemdiploma is voor de meesten nog een brug te ver, maar mede door een intensievere begeleiding stijgt het aantal dames dat het traject afsluit met een diploma.

4. Hoeveel aanvragen voor een tegemoetkoming voor zwemlessen worden bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur ingediend?

Binnen een huishouden kan per kind tot 18 jaar één keer per jaar een bijdrage worden aangevraagd. Nagenoeg alle aanvragen in West Betuwe worden gehonoreerd. In West Betuwe ligt het aantal goedgekeurde aanvragen voor een tegemoetkoming in het kader van het JSC elk jaar rond de 200 (2024: 206 goedgekeurde aanvragen). Daarvan is 90 procent een aanvraag voor sport en 10 procent voor culturele activiteiten. Het bedrag dat daarmee is gemoeid is ruim € 73.000 (2024). Iets minder dan de helft van het totale bedrag wordt besteed aan zwemlessen. Voor 2024 was dat bijna € 34.000.

5. Wat zijn de achtergrondkenmerken van de personen die een beroep doen op het Jeugdfonds Sport & Cultuur?

Of kinderen wel of niet een zwemdiploma halen, is wettelijk niet de verantwoordelijkheid van de overheid. Die verantwoordelijkheid ligt bij de ouders. Onderzoek toont aan dat het bezit van zwemdiploma's achterblijft bij kwetsbare groepen zoals personen in de lagere inkomensgroepen, mensen met een beperking en personen met een migratieachtergrond. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur is een vangnetregeling, waarmee wordt gestimuleerd dat meer mensen een zwemdiploma behalen. Het lesgeld hoeft in ieder geval geen barrière te zijn.

6. In welke mate weet de doelgroep de weg naar het Jeugdfonds Sport & Cultuur te vinden?

Niet bekend is hoe groot de potentiële doelgroep is, dus de mate waarin de doelgroep binnen West Betuwe de weg naar het Jeugdfonds Sport & Cultuur (JSC) weet te vinden, is lastig te beantwoorden. Het JSC ontvangt jaarlijks een redelijk constant aantal aanvragen. Aan de ander kant is duidelijk dat er ook barrières bestaan die maken dat niet iedereen die er aanspraak op kan maken ook daadwerkelijk een aanvraag indient voor een tegemoetkoming in de kosten voor zwemlessen. Professionals geven aan dat de (zeer) beperkte kennis van de Nederlandse taal het nieuwkomers moeilijk maakt om de weg naar de subsidie te kunnen vinden.

Van nieuwkomers die vallen onder de Wet Inburgering 2021, die sinds 1 januari 2022 van kracht is, zijn meer data beschikbaar omdat zij inburgeringsplichtig zijn. Deze laatste groep wordt intensief begeleid door medewerkers van het ‘team inburgering’ van Welzijn West Betuwe, die hun cliënten vanaf dag 1 wijzen op het belang van sport. Het aanmelden voor zwemlessen vormt een standaard onderdeel van de begeleiding bij de inburgering bij gezinnen, zowel voor ouders als voor kinderen. Een dergelijke begeleiding neemt een deel van de barrières bij het opgeven voor zwemles en het aanvragen van een financiële tegemoetkoming weg.

7. Welke barrières ondervinden potentieel gerechtigden op hun weg om deze tegemoetkomingen te verkrijgen?

Iemand die bekend is met het idee dat de overheid allerlei subsidies / tegemoetkomingen kent én de Nederlandse taal goed beheerst, zou aanvraagformulieren voor vangnetregelingen gemakkelijk moeten kunnen vinden. Echter, personen werkzaam in het onderwijs in West Betuwe en bij Welzijn

West Betuwe gaven aan dat nieuwkomers juist hier barrières ervaren. Dat komt ook naar voren in landelijk onderzoek.

Iemand die niet bekend is met dergelijke regelingen zal sowieso geen inspanning doen om een aanvraag in te dienen. Iemand die de Nederlandse taal niet of niet voldoende beheerst, zal niet de juiste weg naar het aanvraagformulier vinden. En als dat al lukt, zal die problemen hebben om het formulier correct en volledig in te vullen. Zoals bij hierboven bij punt 6 is aangegeven, kan professionele begeleiding een groot deel van de barrières slechten.

8. Hoe dragen ter zake betrokken (beleids-)medewerkers van de gemeente West Betuwe, schoolbesturen, schooldirecteuren, vakdocenten LO en docenten zwemonderwijs bij aan een goede zwemvaardigheid bij kinderen?

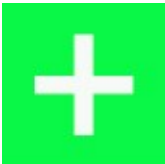
Hoewel zwemles geen beleidsthema is binnen de gemeente West Betuwe zijn er verschillende gemeentelijke medewerkers die zich gedurende een deel van hun werk bezighouden met het stimuleren van de zwemvaardigheid. Denk daarbij bijvoorbeeld aan medewerkers binnen de domeinen onderwijs en welzijn. Samen met directeuren en coördinatoren in het onderwijs, met managers, teamleiders en buurtsportcoaches bij welzijnsinstellingen (Welzijn West Betuwe) en bij zwembaden vormen ze een netwerk met korte lijnen. Een treffend voorbeeld van een gewenste aanpassing van een regeling die snel kon worden doorgevoerd, is de recente verruiming in de tegemoetkoming bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur in de kosten van de zwemlessen.

Normenkader

Bij de uitvoering van het voorliggende onderzoek staan zes normen centraal. In Tabel 0.1 wordt in het kort weergegeven in welke mate in welke mate aan deze eisen wordt voldaan.

Tabel 0.1 Toetsing van het normenkader

1. Alle kinderen in het basisonderwijs halen een zwemdiploma voordat ze het basisonderwijs verlaten.		Nagenoeg alle kinderen in het reguliere basisonderwijs hebben dan wel een zwemdiploma. Bij de kinderen op de Nieuwkomersschool is dat nauwelijks het geval.
2. Alle nieuwkomers halen een zwemdiploma.		Nee, dat gebeurt op dit moment in onvoldoende mate.
3. Alle gezinnen/inwoners die in aanmerking komen voor een beroep op het Jeugdfonds Sport & Cultuur en/of het Jeugdzwemfonds maken gebruik van deze regeling.		Dit is waarschijnlijk het geval, aangezien nagenoeg alle kinderen op de basisschool een diploma halen

4. Alle kinderen die zwemles volgen in het kader van het Jeugdfonds Sport & Cultuur en/of het Jeugdzwemfonds halen een zwemdiploma.		Ja
5. Ambtenaren, schoolbesturen, schooldirecteuren, vakdocenten LO en docenten zwemonderwijs stimuleren actief een goede zwemvaardigheid bij kinderen.		Iedereen heeft hierin een eigen rol. Naar voren komt dat de lijnen tussen gemeente, zwembaden en welzijnsorganisaties kort zijn.
6. De gemeente West Betuwe stimuleert actief een goede zwemvaardigheid bij nieuwkomers.		De gemeente kan hierin meer faciliteren, zeker als het gaat om jonge nieuwkomers.

Conclusie

Het onderzoek toont aan dat het in algemene zin goed gaat met de zwemvaardigheid in de gemeente West Betuwe. Bijna alle kinderen verlaten het basisonderwijs met ten minste één zwemdiploma. Wel blijkt dat bij met name bij nieuwkomers die basisonderwijs volgen de zwemvaardigheid een punt van aandacht is. Bij de kinderen van de Nieuwkomersschool was er in de afgelopen jaren slechts één leerling die al een zwemdiploma had gehaald. Bijna alle leerlingen verlaten deze school zonder een zwemdiploma, terwijl de gemeente wel een vangnetregeling voor hen kent voor zwemlessen. Ook onder volwassen nieuwkomers is de zwemvaardigheid in vergelijking tot andere inwoners van West Betuwe relatief laag.

Aanbevelingen

Hierin vormt de gemeente West Betuwe geen uitzondering. Dat beeld is herkenbaar in Nederland. Dat betekent niet, dat de gemeente West Betuwe tevreden zou moeten zijn met de huidige situatie. Om bij kinderen in het basisonderwijs en met name bij nieuwkomers de zwemvaardigheid te stimuleren zijn een aantal maatregelen aanbevelenswaardig.

Aanbeveling 1

De gemeente West Betuwe biedt verschillende regelingen aan de inwoners aan, waarmee hun zwemvaardigheid wordt bevorderd. De belangrijkste is het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Daarnaast is er een regeling voor volwassen inwoners en de financiële bijdrage daarvan ligt net wat hoger dan het landelijk gemiddelde. Belangrijk is ook de regeling waarmee 'Zwemmen voor Dames' (zie aanbeveling 4) mede mogelijk wordt gemaakt. Om de zwemvaardigheid te blijven stimuleren, dienen deze regelingen te worden gecontinueerd.

Aanbeveling 2

Als de norm is dat elk kind het basisonderwijs verlaat met minimaal één zwemdiploma, dan is voor wat betreft de jonge nieuwkomers in West Betuwe nog een wereld te winnen. Het is vanuit een praktisch oogpunt erg prettig dat een grootste groep nieuwkomers zonder zwemdiploma die

basisonderwijs volgen onderwijs volgen op één school, namelijk de Nieuwkomersschool West Betuwe.

Twee jaar geleden heeft de Nieuwkomersschool samen met het zwembad in Geldermalsen een idee uitgewerkt waarin met beperkte middelen de zwemvaardigheid van jonge nieuwkomers een grote boost zou kunnen krijgen. Het gaat hier om een herintroductie van het schoolzwemmen voor deze specifieke groep. De zwemlessen kunnen relatief gemakkelijk worden uitgerold. Per week wordt één gymles vervangen door een zwemles. Dit zijn drie lessen met maximaal 15 kinderen. Samen met de instructeurs van het zwembad worden deze leerlingen ingedeeld in niveaugroepen. De Nieuwkomersschool maakt de leerlingen in hun eerste weken op school extra taalvaardig om de zwemlessen te kunnen volgen. Speciaal voor Oekraïense kinderen regelt de school extra begeleiding door tolken. Voor andere talen zijn er op dit moment geen tolken beschikbaar. Ook is gedacht aan islamitische meisjes op de Nieuwkomersschool die geen zwemlessen mogen volgen omdat er ook jongens bij zijn. Voor deze kleine groep kan een aparte les worden aangeboden, iets wat het reguliere zwembad niet kan bij de eigen zwemlessen. Zo leren deze meisjes toch zwemmen.

De bus waarmee de kinderen naar de gymles worden gebracht, wordt ingezet voor het vervoer van de leerlingen naar het zwembad in Geldermalsen. De uren waarop de zwemlessen kunnen worden gegeven, zijn voor het zwembad incurante uren. Zwemles op deze tijden verbetert zo het rendement van het zwembad.

De gemeente West Betuwe kan dit initiatief onder andere faciliteren door de kosten voor de huur van het zwembad, de extra kosten voor zweminstructeurs en tolken op die uren te vergoeden. Deze manier van het organiseren van zwemlessen is per saldo goedkoper dan als elke leerling van de Nieuwkomersschool individueel gebruikt maakt van de verruimde regeling voor het volgen van zwemlessen (€ 1.500 per aanvraag). De tolken maken het mogelijk dat de leerlingen de instructies en opmerkingen goed kunnen volgen. Bij een reguliere zwemles is dat maar de vraag. Een derde voordeel is dat de kinderen die op een wachtlijst voor zwemlessen staan daar vanaf kunnen, zodat de wachtlijsten kleiner worden. Met dit initiatief kan een bijzonder groot deel van de leerlingen zonder zwemdiploma in één keer in de gelegenheid wordt gesteld zwemlessen te volgen.

Voor een goede coördinatie van de taken van de verschillende partijen dient een coördinator te worden aangesteld, die samen met de andere betrokken partijen ervoor zorgt dat de organisatie en uitvoering van deze zwemlessen volgens de gemaakte afspraken kan plaatsvinden. Dit kan dezelfde buurtsportcoach zijn die namens Welzijn West Betuwe voor wat betreft de zwemlessen betrokken is bij de uitvoering van het Jeugdfonds Sport & Cultuur.

Aanbeveling 3

Uit de interviews en uit verschillende geraadpleegde documenten komt duidelijk naar voren dat veel nieuwkomers mede vanwege het niet voldoende beheersen van de Nederlandse taal er niet in slagen om de aanvraag voor een tegemoetkoming in de kosten voor de zwemlessen (voor hunzelf of voor hun kinderen) correct en volledig in te vullen. Asiel- en gezinsmigranten die vallen onder de nieuwe Wet inburgering krijgen begeleiding van een coach-statushouder, maar arbeidsmigranten en Oekraïense ontheemden ontvangen deze systematische begeleiding niet. Zij moeten zelf actief op zoek naar ondersteuning.

Een aanbeveling is dat de gemeente West Betuwe in samenwerking met Welzijn West Betuwe voor deze inwoners een helpdesk inricht waar zij in hun eigen taal digitaal, maar ook door een coach aan de hand worden genomen in het proces van de aanvraag voor een tegemoetkoming in de kosten

voor zwemlessen. Daarnaast kan de reeds bestaande flyer van het Jeugdfonds Sport & Cultuur worden vertaald en waar nodig worden aangevuld.

Bekeken moet worden in welke mate de helpdesk kan worden bemenst door vrijwilligers uit het betreffende land van herkomst die al een tijdje in Nederland wonen. Zij kunnen een brug slaan tussen beide culturen. Het invullen van de vereiste stukken zou bij voorkeur ook in hun eigen taal moeten gaan. Omdat veel nieuwkomers, zoals bijvoorbeeld Oekraïners, in voldoende mate Engels spreken, is een Engelse vertaling mogelijk een goed alternatief.

Arbeidsmigranten zouden ook baat kunnen hebben bij Engelstalige ondersteuning. Onderzocht zou moeten worden of de kosten voor het ontwikkelen van een of meer flyers en/of website(s)/webpagina's in hun eigen talen opwegen tegen de kosten, waarbij we opmerken dat financiële kosten niet het enige criterium moeten zijn, zeker niet als de norm is dat iedereen moet kunnen zwemmen. De Nationale Raad Zwemvaardigheid (NRZ) kan helpen bij het vertalen, want de raad heeft verschillende publicaties over zwemlessen al laten vertalen in verschillende talen.

Aanbeveling 4

Het project 'Zwemmen voor Dames' is beperkt in omvang, maar werpt zeker zijn vruchten af. Tijdens de looptijd van het voorliggende onderzoek is aangegeven dat de subsidie voor dit project loopt van 2022 tot en met 2025 en dat er gesprekken worden gevoerd over de opvolging van de subsidie. Gezien de overzichtelijke omvang van het project in tijd, geld en moeite voor de betrokken instanties én de positieve reacties van de deelnemers is het aanbevelenswaardig het project 'Zwemmen voor Dames' te continueren. Feedback van deelnemers helpt het project nog succesvoller te maken.

1. Aanleiding, achtergronden en opzet

1.1 Inleiding

Water is overal om ons heen, het brengt zowel plezier als gevaar. Het is dan niet verwonderlijk dat Nederland een rijke traditie heeft als het gaat om het bevorderen van de zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Kinderen leren al vroeg zwemmen. De Nederlandse zweminfrastructuur is sterk met de vele zwemaccommodaties, zwemlesaanbieders, zwemverenigingen en reddingsbrigades. Mede daardoor hoort zwemmen tot een van de meest beoefende sporten in ons land. De lokale overheid heeft hierbij een belangrijke rol. Zij investeert in voorzieningen en stimuleert de zwemvaardigheid. In december 2024 zei Wethouder De Geus (West Betuwe): “Ieder kind moet zwemdiploma A en B kunnen halen, geld mag geen belemmering zijn.” In aanvulling daarop stelde de wethouder “zwemmen is belangrijk voor de veiligheid in onze waterrijke gemeente, maar ook voor het welzijn van kinderen, zelfvertrouwen en sociale vaardigheden. Met deze afspraken zorgen we ervoor dat ook kinderen uit gezinnen met minder geld toegang hebben tot zwemlessen en diploma’s” (Gemeente West Betuwe, 2024).

Ook in het coalitieakkoord van West Betuwe voor 2022-2026 (2022) zijn passages over zwemmen opgenomen. De deelnemende partijen hebben hierover de volgende beleidsvoornemens afgesproken:

- we kijken met inwoners naar de mogelijkheid van meer natuurswembaden, bijvoorbeeld in de Crobsche Waard, en zoeken met visverenigingen naar voldoende, bereikbare en toegankelijke viswateren.
- we bieden toegang tot de Linge voor alle inwoners, met steigers in elke kern aan de Linge. Ook geven we met de inwoners invulling aan belevingspunten aan de Waal (Bron: Hoofdstuk 7: Sport, kunst, cultuur & recreatie. In: *Coalitie Akkoord West Betuwe 2022-2026, 2022*).

Zwembeleid vanuit drie invalshoeken

Gemeentelijk zwembeleid kan worden gezien vanuit verschillende invalshoeken. De eerste is die vanuit het oogpunt van veiligheid. De afgelopen tien jaar overleden jaarlijks gemiddeld 91 inwoners van Nederland en 27 niet-inwoners door accidentele verdrinking (CBS StatLine, 2025). Accidentele verdrinkingen zijn verdrinkingen binnenshuis of buitenshuis, waarbij er geen verkeersongeluk, zelfdoding, moord of andere oorzaak was. Deze aantallen stijgen jaarlijks. Zo verdronken in 2024 in totaal 146 mensen, waarvan 107 inwoners van Nederland en 39 niet-inwoners². Daarnaast halen de reddingbrigades jaarlijks duizenden mensen die in de problemen komen uit het water. De laatste zomers waren er verschillende berichten in de media van kinderen én volwassenen die in het water in problemen kwamen en zijn verdronken, met name in open water.

Zwemlessen geven een goede basis voor *zwemveiligheid*, maar het hebben van een zwemdiploma geeft geen garantie dat mensen in het water niet in problemen komen. Het is ook nodig om *zwemvaardig* te blijven door frequent te oefenen. Dat kan bijvoorbeeld door recreatief baantjes te trekken of door lid te worden van een zwemvereniging. Een gemeente biedt met een gemeentelijk zwembad een accommodatie waar kinderen (en volwassenen) kunnen leren zwemmen en hun vaardigheden op peil kunnen blijven houden. Ten aanzien van zwemveiligheid en zwemvaardigheid heeft de lokale overheid een extra beleidsinstrument: het faciliteren van schoolzwemmen. In 2025

² Een aantal van deze niet-inwoners van Nederland zijn arbeidsmigranten. Deze groep is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

bood een vijfde van de scholen in Nederland schoolzwemmen aan (21%). In 2017 was dit nog 31 procent (Hollander & Westerbroek, 2026).

Daarnaast heeft de gemeente een taak als het gaat om *gezondheid en welzijn*. Uit de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor (CBS, 2024) blijkt dat in 2023 16 procent van de Nederlandse bevolking van 20 jaar of ouder obesitas heeft. In het begin van de jaren tachtig was dat nog 5 procent. Sporten en bewegen worden algemeen gezien als gezonde activiteiten. Van zwemmen is bekend dat het de gezondheid bevordert.

Een derde invalshoek is *participatie*. In een inclusieve samenleving is het van belang dat iedereen toegang heeft tot dezelfde mogelijkheden en kansen. Op kinderfeestjes is zwemmen een populair uitstapje. Echter, kinderen zonder zwemdiploma kunnen niet meedoen met hun vriendjes en vriendinnetjes.

Zwembeleid in West Betuwe

In de 'Kadernota harmonisatie beweeg- en sportbeleid 2022-2026' (2021) beschrijft de gemeente West Betuwe haar visie op bewegen en sporten. Deze visie is vertaald in zes beleidsdoelstellingen:

1. Verhogen van de beweeg- en sportparticipatie;
2. Bewegen en sporten als middel om maatschappelijke vraagstukken mee te helpen oplossen;
3. Versterken van de beweeg- en sportinfrastructuur;
4. Aandacht voor bewegen en sporten in de openbare ruimte;
5. Stimuleren van samenwerken en multifunctionaliteit;
6. Bevorderen van vitaliteit en zelfredzaamheid van beweeg- en sportaanbieders.

In deze kadernota wordt per sport een beeld van de sport- en beweegaanbieders geschetst. Zwemmen valt onder Binnensport/Watersport. Hoe de zwemsport kan bijdragen aan het halen van de hierboven zes genoemde doelstellingen wordt niet expliciet beschreven. Op een aantal andere punten is het gemeentelijk beleid ten aanzien van zwemmen slechts beknopt omschreven en concrete acties ontbreken. Het blijft bij globale omschrijvingen. Een voorbeeld hiervan is te vinden in de paragraaf 'Beleid Recreatie en Toerisme', waar wordt aangegeven dat iedere kern aan de Linge behoefte heeft aan zwemmen. Hoe dat concreet invulling gaat krijgen, wordt niet nader ingevuld. De eerdergenoemde steigers (en vlonders) komen er met name voor (mindervalide) hengelaars (West Betuwe, 2022).

In het kader van de zwemvaardigheid kent de gemeente West Betuwe twee regelingen. De gemeente biedt inwoners middels het Jeugdfonds Sport en Cultuur de mogelijkheid ook op dit vlak mee te doen. Binnen deze regeling kunnen ouders een tegemoetkoming aanvragen voor zwemlessen voor hun kinderen. Daarnaast is er een regeling die voorziet in het aanbieden van zwemlessen voor volwassenen. Ook nieuwkomers (immigranten, asielzoekers, statushouders en vluchtelingen) en/of personen met een migratieachtergrond kunnen een beroep doen op die regeling.

Toen de gemeente West Betuwe op 1 januari 2019 ontstond door een fusie van de voormalige gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal kende geen van deze drie gemeenten nog schoolzwemmen. Landelijk is die verplichting in 1985 afgeschaft. Sindsdien is schoolzwemmen niet meer verplicht en kunnen scholen en gemeenten zelf besluiten om het al dan niet aan te bieden, wat in veel gevallen geleid heeft tot het verdwijnen van dit aanbod. Belangrijke redenen daarvoor zijn dat het schoolzwemmen tijdrovend en duur zou zijn, veel organisatie vraagt en dat de netto zwemtijd na reistijd en omkleden relatief beperkt is.

1.2 Doel van het onderzoek

De discussie over de gewenste mate van zwemvaardigheid wordt in Nederland breed gevoerd. Met name in de zomerperiode, de tijd dat er meer verdrinkingsgevallen voorkomen, is dit een actueel onderwerp. In het voorliggende onderzoek is ervoor gekozen niet het lokale zwembeleid in de meest brede vorm te bekijken, maar te focussen op de bevordering van het zwemonderwijs ten behoeve van de zwemvaardigheid van kwetsbare groepen. Deze keuze is ingegeven door (1) te kijken naar waar het gemeentelijk beleid de meeste impact zou kunnen hebben op het stimuleren van de zwemvaardigheid van de inwoners en (2) de beschikbaarheid van middelen voor het uitvoeren van een rekenkameronderzoek.

Voor het voorliggende onderzoek vormen basisschoolkinderen en nieuwkomers in West Betuwe de twee doelgroepen. Het doel van het onderzoek is in kaart te brengen in welke mate de West Betuwse kinderen in het basisonderwijs en nieuwkomers zwemvaardig zijn.

Centrale vraagstelling en deelvragen

In Nederland is het zwemonderwijs niet van overheidswege gereguleerd. Dit betekent dat er verschillende uitgevers van zwemdiploma's zijn en dat er dus verschillende zwemdiploma's in omloop zijn. De meest bekende is het Zwem-ABC van de Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ). Ongeveer 75 tot 80 procent van de zwemlesaanbieders is als licentiehouder aangesloten bij het NRZ en hanteert dus het Zwem-ABC. Je voldoet pas aan de Nationale Norm Zwemveiligheid van de NRZ als je het volledige Zwem-ABC op zak hebt. De Zwemdiploma's A en B zijn tussenstappen naar het complete Zwem-ABC. Daarnaast worden zwemdiploma's uitgegeven door Optisport, ZwemOnderwijs Nederland (ZON: Survival ABC), Eerste Nederlandse VakOpleiding Zwemonderwijs (ENVOZ: ABC Serie) en andere zwemlesaanbieders. In West Betuwe geeft het zwembad in Geldermalsen zwemonderwijs volgens het Zwem-ABC van NRZ. Spetterclub Asperen is aangesloten bij ZON.

In de kamerbrief van 15 juni 2023 van minister Helder (Langdurige Zorg en Sport) verwijst zij naar de 'Factsheet zwemvaardigheid 2020' (Mulier Instituut, 2022), waarin staat dat ieder jaar ongeveer 300.000 tot 400.000 kinderen een zwemdiploma halen en dat 91 procent van alle kinderen minimaal een diploma-A bezit. In het voorliggende onderzoek wordt gekeken naar het aantal kinderen dat minimaal zwemdiploma-A heeft.

De centrale vraag in dit onderzoek is: *"Bevorderen het zwembeleid en de uitvoering van de gemeente West Betuwe de zwemvaardigheid onder leerlingen in het basisonderwijs en onder nieuwkomers?"*

Deelvragen

1. In welke mate hebben kinderen in het basisonderwijs een zwemdiploma gehaald?
2. In welke mate hebben nieuwkomers een zwemdiploma gehaald?
3. Hoe draagt de gemeente West Betuwe bij aan een goede zwemvaardigheid onder kinderen in het basisonderwijs en onder nieuwkomers?
4. Hoeveel aanvragen voor een tegemoetkoming voor zwemlessen worden bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur ingediend?
5. Wat zijn de achtergrondkenmerken van de personen die een beroep doen op het Jeugdfonds Sport & Cultuur?
6. In welke mate weet de doelgroep de weg naar het Jeugdfonds Sport & Cultuur te vinden?
7. Welke barrières ondervinden potentieel gerechtigden van het Jeugdfonds Sport & Cultuur op hun weg om de tegemoetkomingen voor zwemlessen te verkrijgen?

8. Hoe dragen ter zake betrokken (beleids)medewerkers van de gemeente West Betuwe, schoolbesturen, schooldirecteuren, vakdocenten LO en docenten zwemonderwijs bij aan een goede zwemvaardigheid bij kinderen?

1.3 Normenkader

Het normenkader voor het voorliggende onderzoek is:

1. Alle kinderen in het basisonderwijs halen een zwemdiploma voordat ze het basisonderwijs verlaten.
2. Alle nieuwkomers halen een zwemdiploma.
3. Alle gezinnen/inwoners die in aanmerking komen voor een beroep op het Jeugdfonds Sport & Cultuur maken gebruik van deze regeling.
4. Alle kinderen die zwemles volgen waarbij ze voor een tegemoetkoming gebruik maken van het Jeugdfonds Sport & Cultuur halen een zwemdiploma.
5. Ambtenaren, schoolbesturen, schooldirecteuren, vakdocenten LO en docenten zwemonderwijs stimuleren actief een goede zwemvaardigheid bij kinderen.
6. De gemeente West Betuwe stimuleert actief een goede zwemvaardigheid bij nieuwkomers.

1.4 Definities

In het rapport wordt veel gesproken over zwemvaardigheid, zwemveiligheid en watervrij zijn. Zwemvaardigheid is een algemene term die verwijst naar de mate waarin iemand beschikt over basisvaardigheden om te kunnen zwemmen. Zwemveiligheid gaat verder. Zoals in paragraaf 1.2 al werd aangegeven, voldoet iemand pas aan de Nationale Norm Zwemveiligheid als die het volledige Zwem-ABC heeft behaald. Met 'watervrij' bedoelt de Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) dat iemand zich comfortabel voelt bij het in het water zijn en de basisvaardigheden van het zwemmen beheerst. Bij 'watervrij maken' gaat het om kinderen of volwassenen vertrouwd te laten raken met water, zodat ze zich daar veilig en ontspannen voelen.

Onder de term nieuwkomers vallen immigranten (iemand die vanuit een ander land naar een nieuw land verhuist om zich daar blijvend te vestigen), asielzoekers (iemand die internationale bescherming zoekt in een ander land en daar een asielaanvraag heeft ingediend), statushouders (een asielzoeker die een (tijdelijke) verblijfsvergunning heeft gekregen en dus legaal in het land mag wonen) en vluchtelingen (iemand die zijn land van herkomst ontvlucht uit angst voor vervolging vanwege ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging, geaardheid of het behoren tot een bepaalde sociale groep). In het kort is een nieuwkomer dus een persoon die sinds kort in een nieuw land woont, vaak met een beperkte kennis van de taal en het onderwijssysteem of de samenleving. In de verschillende geraadpleegde bronnen worden deze termen naast elkaar gebruikt.

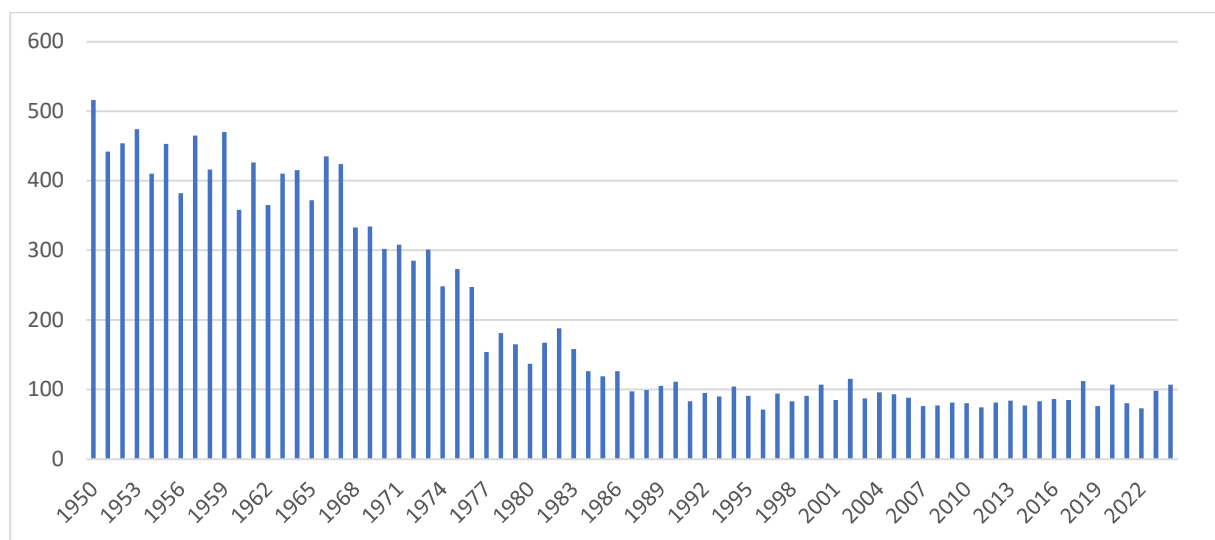
2. Verdrinkingen in Nederland

In het inleidende hoofdstuk is kort ingegaan op het belang van een goede zwemvaardigheid van iedereen die in Nederland woont of verblijft, want water is overal om ons heen. In dit hoofdstuk gaat aandacht uit naar het aantal verdrinkingen in Nederland van zowel inwoners van Nederland als van niet-inwoners.

2.1 Verdrinkingen door inwoners

Ondanks de aandacht voor het kunnen zwemmen, verdronken er in de periode 1950-2024 gemiddeld 203 personen per jaar, maar dit gemiddelde geeft geen goed beeld over deze periode. Figuur 2.1 laat een sterke daling van zien van het aantal verdrinkingen door inwoners tussen 1950 en 1976. Waar in 1950 516 verdrinkingen werden gerapporteerd bleef dit aantal vanaf 1977 onder de 200. Vanaf 1984 schommelt het aantal verdrinkingen rond de 100 per jaar.

Figuur 2.1 Het aantal accidentele verdrinkingen door inwoners van Nederland, 1950-2024

Bron: CBS Statline, 2025

Volgens het CBS (2025) vond driekwart van de verdrinkingen in de periode 2015-2024 plaats in open water, zoals een sloot, rivier, kanaal, gracht, recreatieplas, meer, vijver of in zee. Daarnaast gebeurde ruim 18 procent van de verdrinkingen in huis of tuin. Bij jongeren van 10 tot 20 jaar vond ongeveer de helft (54%) van de verdrinkingen plaats tijdens het zwemmen in het open water.

Kijkend naar de periode 2020-2024 dan is te zien dat het aandeel kinderen bij verdrinkingen relatief is ondervertegenwoordigd, terwijl de groep van 45 jaar en ouder is oververtegenwoordigd. Het aandeel van kinderen tot 15 jaar in het totaal aantal verdrinkingen door inwoners van Nederland fluctueert tussen de 5 procent en 9 procent (Tabel 2.1), terwijl hun aandeel in de totale bevolking ongeveer 15 procent bedraagt. Het aandeel van de groep van 45 jaar en ouder binnen het aantal verdrinkingen schommelt tussen de 56 procent in 2021 en 73 procent in 2024, terwijl zij 47% van de totale bevolking uitmaken.

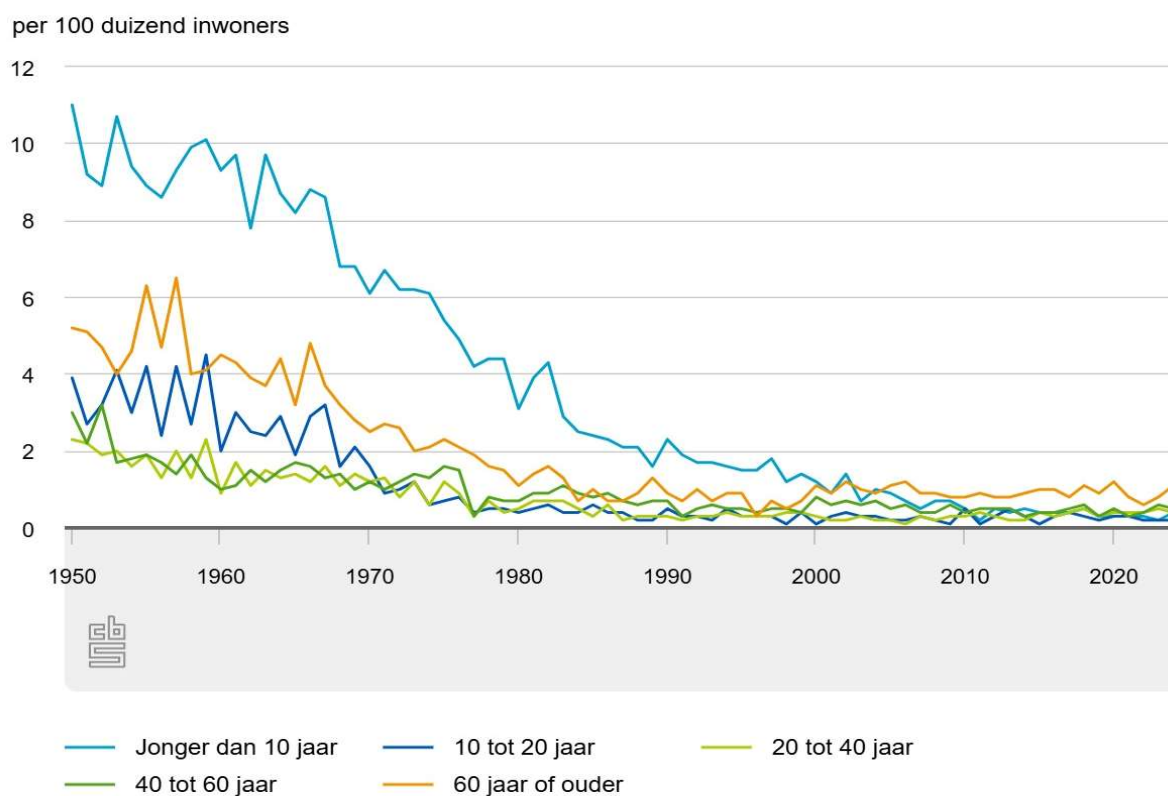
Tabel 2.1 Het aantal accidentele verdrinkingen door inwoners van Nederland naar leeftijd, 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
0-5 jaar	4	2	5	2	5
5 tot 10 jaar	1	4	0	1	2
10 tot 15 jaar	2	1	1	2	2
15 tot 20 jaar	4	4	3	1	1
20 tot 45 jaar	23	24	17	32	19
45-60 jaar	18	11	17	20	22
60-75 jaar	27	14	18	18	31
75 jaar en ouder	28	20	12	22	25
Totaal	107	80	73	98	107

Bron: CBS Statline, 2025

Als het aantal verdrinkingen vanaf 1950 per leeftijdsklasse per 100.000 inwoners wordt uitgedrukt in het aantal inwoners binnen een bepaalde leeftijdsklasse valt op dat bij elke leeftijdsgroep een sterke daling is te zien, met name in de periode tot halverwege de jaren '80 (Figuur 2.2). De sterkste daling is te zien bij kinderen jonger dan tien jaar. Binnen de groep van 10 tot 20 jaar is het aantal verdrinkingen per 100.000 personen het laagst. Sinds 2005 kent de oudste groep van 60+ relatief gezien het hoogste aantal verdrinkingen.

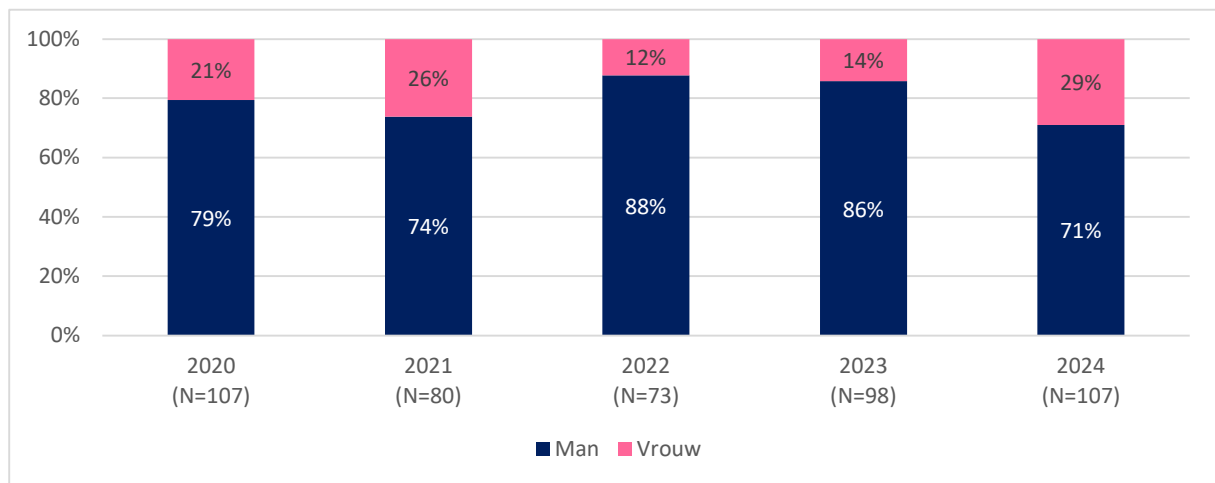
Figuur 2.2 Het aantal accidentele verdrinkingen door inwoners van Nederland naar leeftijd per 100.000 inwoners, 1950-2024

Bron: CBS, 2025 (2024: voorlopige cijfers)

Binnen de groep verdronken inwoners zijn mannen sterk oververtegenwoordigd (Figuur 2.3). Tussen 2020 en 2024 varieerde hun aandeel tussen de 71 procent en 88 procent van het totaal.

Figuur 2.3 Accidentele verdrinkingen door inwoners van Nederland naar geslacht (in %), 2020-2024

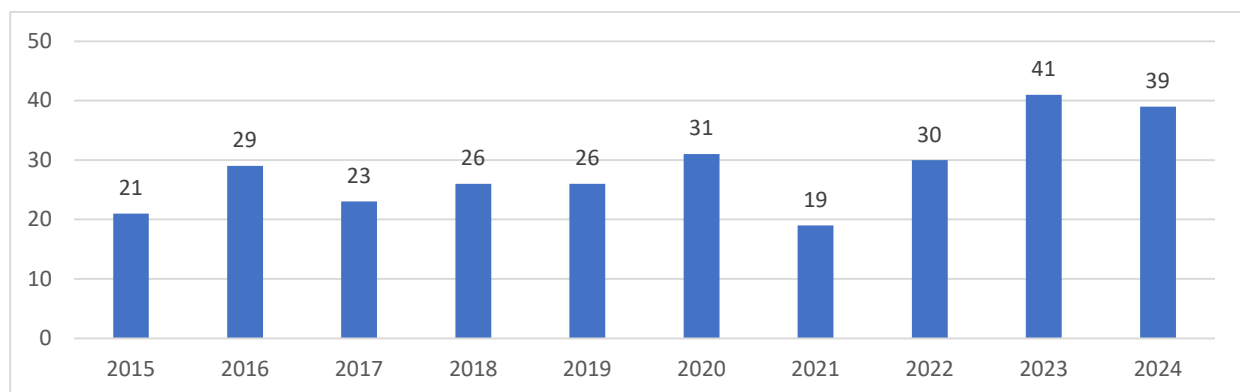

Bron: CBS Statline, 2025

2.2 Verdrinkingen door niet-inwoners

In de periode 2015-2024 schommelt het aantal verdrinkingen van niet-inwoners tussen de 19 in 2021 tot 41 in 2023 (Figuur 2.4). De groep niet-inwoners bestaat uit personen die niet in Nederland wonen. Denk daarbij aan toeristen, illegalen of tijdelijke werknemers. In de laatste tien jaar verdronken in totaal 285 niet-inwoners. Daarvan was de bijna de helft afkomstig uit Duitsland of Polen (CBS, 2025).

Figuur 2.4 Het aantal accidentele verdrinkingen door niet-inwoners van Nederland, 2015-2024

Bron: CBS Statline, 2025

Binnen het totaal aantal verdrinkingen is het aantal van niet-inwoners relatief hoog. Dat ligt jaarlijks grofweg rond een kwart. Hun aandeel was het laagst in 2021 (19%). In de laatste jaren ligt dat wat hoger: in 2022 en 2023 was dat 29 procent en in 2024 27 procent (CBS, 2025).

In de periode 2015 tot en met 2024 verdronken 61 kinderen jonger dan 10 jaar en 48 kinderen en jongeren in de leeftijdsgroep tussen de 10 en 20 jaar. Van hen had meer dan de helft een niet-Nederlandse herkomst (CBS, 2025), waardoor gesteld kan worden dat er sprake is van een oververtegenwoordiging. Er wordt overigens gesproken van een niet-Nederlandse herkomst als het kind zelf in het buitenland is geboren (migrant), of als een of beide ouders in het buitenland zijn geboren (tweede generatie).

2.3 Verdrinkingen in Gelderland

Het Centraal Bureau voor de Statistiek presenteert geen verdrinkingen per gemeente. Die cijfers zijn er wel per veiligheidsregio. In de Veiligheidsregio Gelderland Zuid, waar de gemeente West Betuwe deel van uitmaakt, waren er in de periode 2015-2024 31 accidentele verdrinkingen (Tabel 2.2). Dit wijkt niet ver af van het gemiddelde over alle veiligheidsregio's (36). 31 verdrinkingen in Gelderland Zuid komt overeen met 0,35 verdrinkingen per vierkante meter oppervlaktewater (Nederland: 0,11). Als de 25 veiligheidsregio's van hoog naar laag op volgorde worden gezet naar het aantal verdrinkingen per vierkante meter oppervlaktewater neemt de Veiligheidsregio Gelderland Zuid de vijftiende plaats in.

Tabel 2.2 Aantal accidentele verdrinkingen in Nederland en veiligheidsregio Gelderland Zuid (som van het aantal verdrinkingen in de periode 2015-2024)

	Per km ² oppervlaktewater	Per 1 miljoen inwoners	Aantal
Nederland	0,11	5,2	907
Gelderland Zuid	0,35	5,5	31

Bron: CBS Statline, 2025

3. Zwemvaardigheid onder leerlingen in het basisonderwijs

Dit hoofdstuk opent met een korte beschrijving van de ontwikkeling van de verschillende zwemdiploma's in Nederland. Vervolgens wordt ingegaan op de zwemvaardigheid van kinderen in Nederland, waarbij het bezit van een of meer zwemdiploma's de indicator is. Daarna wordt ingegaan op verschillende aspecten bij het aanbieden van zwemonderwijs in Nederland. Ten slotte wordt gekeken naar de zwemvaardigheid van de leerlingen in het basisonderwijs in West Betuwe.

3.1 Zwemdiploma's in Nederland

Het eerste zwemdiploma voert ruim 125 jaar terug. Al in 1892/1893 kwam de Nederlandse Zwem Bond (NZB), de voorloper van de KNZB, met het diploma 'Geoefend zwemmer'. Vandaag de dag bestaan er verschillende zwemdiploma's naast elkaar. De meest bekende is het Zwem-ABC, dat in 1998 tot stand is gekomen. Het Zwem-ABC heeft zwemveiligheid en toerusting als hoofddoelstellingen. De inhoud van de zwemdiploma's is in nauwe samenwerking met de medewerkers uit de zwembadbranche hierop afgestemd. Sinds 1 januari 2018 is de 'Examenregeling Nationale Zwemdiploma's' van kracht en deze geldt als officiële regelgeving voor het Zwem-ABC. Deze examenregeling vervangt de BREZ 2.0 uit 2010.

Andere uitgevers van zwemdiploma's zijn onder andere Optisport, Eerste Nationale Vereniging voor de Opleiding van Zwemonderwijzers (ENVOZ), ZwemOnderwijs Nederland (ZON) en Het Nieuwe Zwemmen.nl. Net als het Zwem-ABC kennen zij een driedelig diplomasysteem, waarvan de inhoud in grote mate overeenkomt met het door het Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) uitgegeven Zwem-ABC.

In november 2023 dienden de kamerleden Heerema en Van Nispen een initiatiefwetsvoorstel in betreffende één nationaal vastgesteld zwemdiploma en een nationaal vastgesteld zweminstructeursdiploma (Wet zwemvaardigheid). Het nieuwe zwemdiploma uitgebracht door het nieuw op te zetten Nederlands Instituut Zwemvaardigheid (NIZ) zou alle huidige diploma's moeten vervangen. Redenen voor het indienen van dit wetsvoorstel waren:

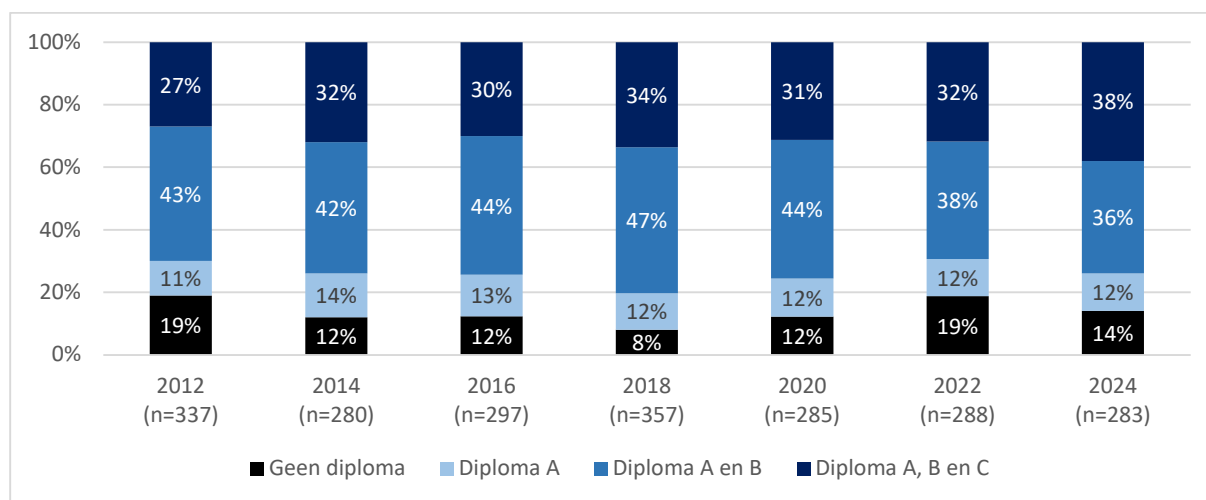
- 32 procent van de ouders is onbekend met de Licentie Nationale Zwemdiploma's (Nationale Raad Zwemveiligheid, 2022);
- 84 procent van de ouders weet niet dat niet alle zwemonderwijzers in Nederland beschikken over een diploma waarmee zwemonderwijs gegeven mag worden (Radar, 2022) en
- 70 procent van de ouders weet niet dat een zwemaanbieder niet hoeft te voldoen aan een kwaliteitskeurmerk (Radar, 2022).

Daarnaast was er een trendbreuk in de stijging van het zwemdiplomabezit (Hollander & Hoekman, 2022). Echter, in maart 2024 oordeelde de Raad van State dat – hoewel de Raad het belang van zwemonderwijs van goede kwaliteit onderkent – uit de toelichting bij het wetsvoorstel niet is gebleken dat de kwaliteit van het zwemonderwijs in het geding is. De Raad van State adviseerde negatief over het ingediende wetsvoorstel. Dit betekent dat de situatie dat er in Nederland verschillende uitgevers van zwemdiploma's zijn, zal blijven bestaan.

3.2 Zwemvaardigheid in Nederland

Het bezit van een zwemdiploma is een goede indicator voor de zwemvaardigheid. In de periode 2012-2024 fluctueert het percentage kinderen dat geen zwemdiploma heeft tussen de 8 procent en 19 procent (Figuur 3.1). De sluiting van zwembaden tijdens de Covid-periode is mogelijk mede debet geweest aan de stijging tussen 2018 en 2022. In deze periode is het aandeel kinderen dat geen zwemdiploma heeft meer dan verdubbeld (Hollander & Westerbroek, 2023). Daarna is er een trendbreuk. De cijfers laten zien dat het percentage kinderen zonder zwemdiploma in 2024 ten opzichte van 2022 aanzienlijk is gedaald. Daarbij komt dat in 2024 het percentage kinderen met diploma-C sinds 2012 nog nooit zo hoog is geweest (Hollander, 2025).

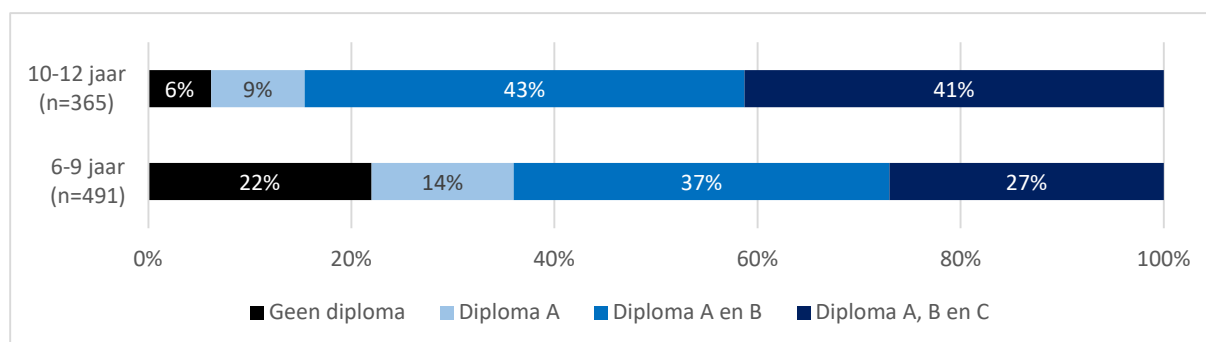
Figuur 3.1 Zwemdiplomabezit onder kinderen van 6-16 jaar in Nederland, 2012-2024

Bron: CBS Vrijtijdsomnibus (VTO), 2012, 2014, 2016, 2018, 2020, 2022, 2024. Bewerking: Mulier Instituut

Er zijn geen verschillen in diplomabezit naar geslacht. Kijkend naar leeftijd zijn er wel verschillen te zien in diplomabezit (Figuur 3.2), wat logisch is vanwege de volgtijdelijkheid in het behalen van de zwemdiploma's. Vanwege de beperkte omvang van het aantal respondenten per jaar zijn voor deze analyse de gegevens van de 2020-2024 samengevoegd. Van de kinderen van 6-9 jaar heeft bijna een kwart (22%) geen zwemdiploma. Bij kinderen van 10-12 jaar is dat 6 procent. Van de jongere kinderen heeft 27% diploma-C behaald. Bij de oudere groep is 41 procent in het bezit van een diploma-C (Hollander, 2025).

Figuur 3.2 Zwemdiplomabezit onder kinderen van 6-12 jaar in Nederland naar leeftijdsgroep, 2020-2024

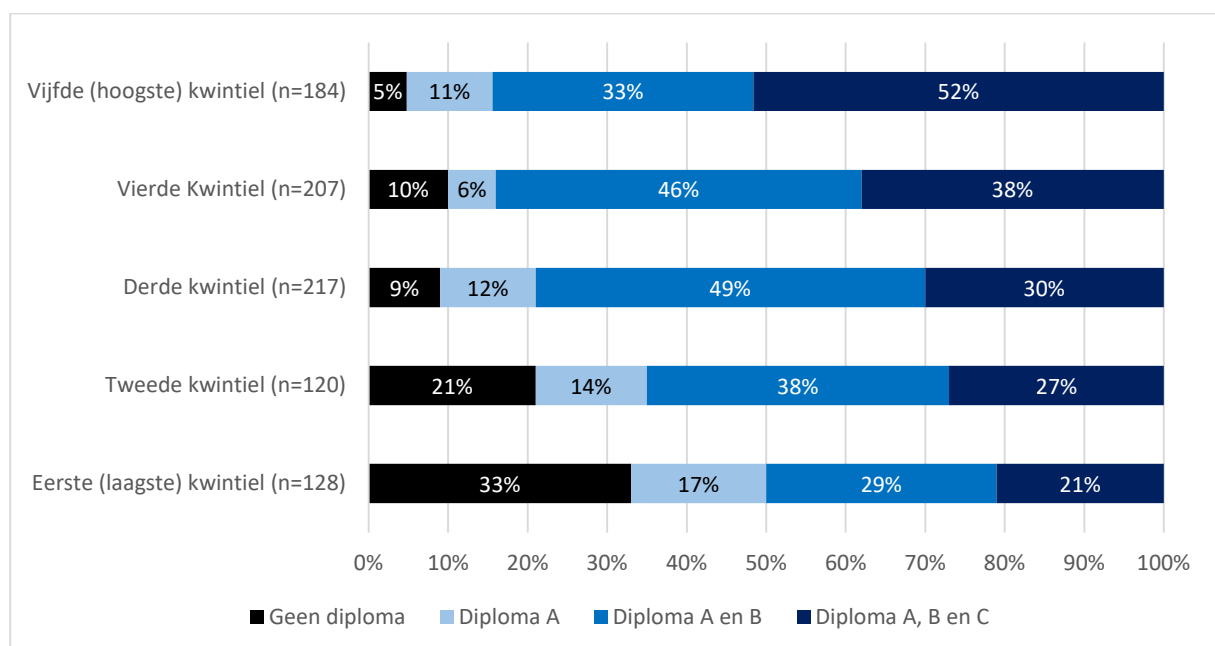

Bron: CBS Vrijtijdsomnibus (VTO), 2020, 2022, 2024. Bewerking: Mulier Instituut (samenvoeging 2020-2024)

Hollander en Westerbroek (2023) constateren dat in 2022 87 procent van de kinderen van 6-16 jaar minimaal één zwemdiploma heeft. 35 procent heeft diploma-C behaald. Bij verdere analyse naar achtergrondkenmerken zijn vanwege het aantal respondenten de uitkomsten van de metingen van 2018, 2020 en 2022 samengevoegd. Daaruit komt naar voren dat 86 procent van de kinderen van 6-12 jaar minimaal één zwemdiploma heeft. Bij kinderen van 12-16 jaar is dat 96 procent.

Ook naar huishoudinkomen bestaan er aanzienlijke verschillen in zwemdiplomabezit. Hollander (2025) hanteert in haar onderzoek vijf inkomenscategorieën die elk twintig procent van het totaal vertegenwoordigen (kwintielen). In het eerste (laagste) kwintiel heeft een derde van de kinderen van 6-12 jaar geen zwemdiploma (33%). In het tweede kwintiel is dat 21 procent. Bij het derde en vierde kwintiel dalen de relatieve aantallen naar respectievelijk 9 procent en 10 procent. Bij het vijfde kwintiel, de hoogste inkomensgroep, heeft 5 procent geen diploma. Kijkend naar het bezit van diploma-C dan is duidelijk te zien dat het percentage kinderen dat dit diploma bezit hoger wordt naarmate de kinderen afkomstig zijn uit een gezin dat in een hogere inkomenscategorie valt. In de laagste inkomenscategorie heeft 21 procent van de kinderen diploma-C behaald, tegen 52% van de kinderen uit de hoogste inkomensklasse.

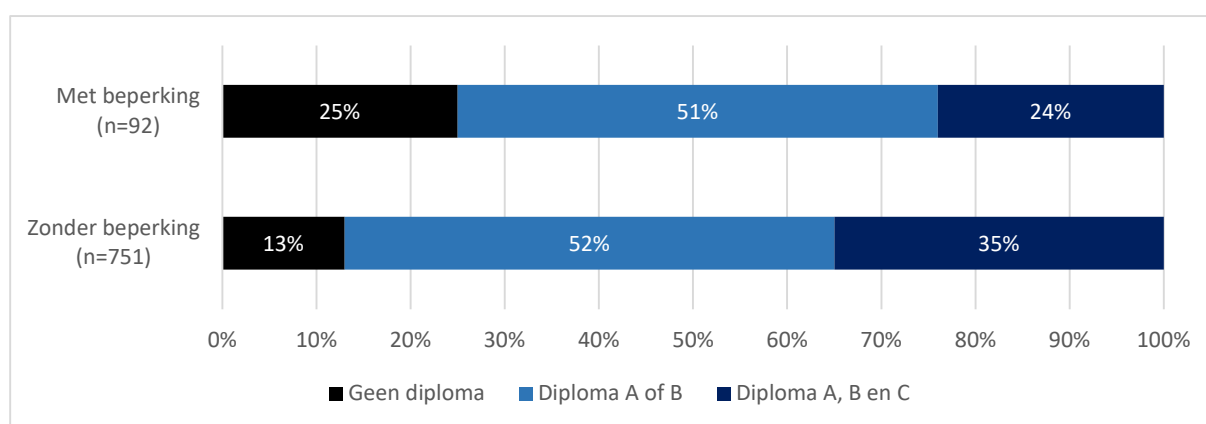
Figuur 3.3 Zwemdiplomabezit onder kinderen van 6-12 jaar in Nederland naar inkomen, 2020-2024

Bron: CBS Vrijtijdsomnibus (VTO), 2020, 2022, 2024. Bewerking: Mulier Instituut (samenvoeging 2020-2024)

In figuur 3.4 is het diplomabezit van kinderen van 6-12 jaar te zien als wordt gekeken naar het wel of niet hebben van een beperking. Hoewel er in de figuur op het oog verschillen zijn te zien, zijn deze verschillen door de kleine groep kinderen met een beperking statistisch gezien niet significant.

Figuur 3.4 Zwemdiplomabezit onder kinderen van 6-12 jaar in Nederland naar beperking, 2020-2024

Bron: CBS Vrijtijdsomnibus (VTO), 2020, 2022, 2024. Bewerking: Mulier Instituut (samenvoeging 2020-2024)

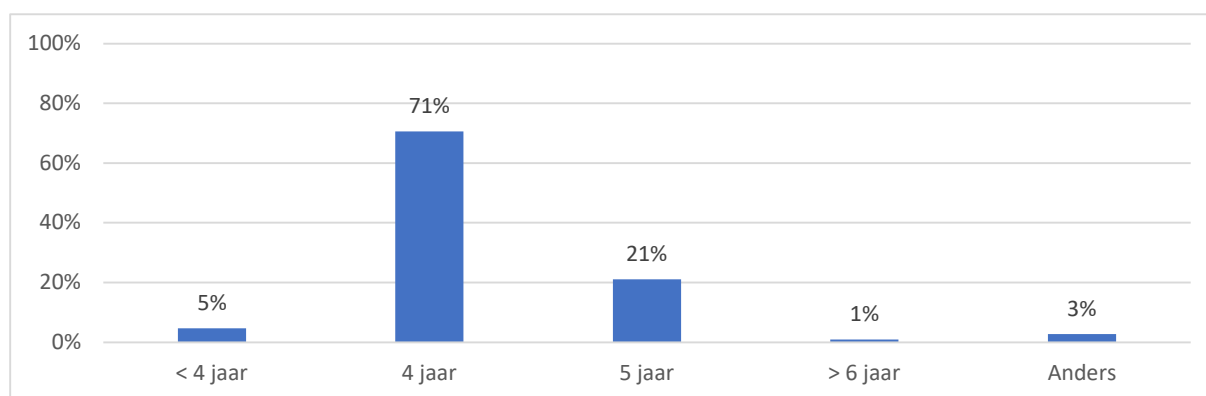
3.3 Enkele aspecten bij het aanbieden van zwemonderwijs

De Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) heeft onder de aangesloten licentiehouders onderzoek uitgevoerd naar verschillende aspecten van het zwemonderwijs. De belangrijkste uitkomsten daarvan worden in deze paragraaf beschreven.

Een knelpunt bij het willen volgen van zwemlessen zijn wachtlijsten. 86 procent van de bij de Nationale Raad Zwemvaardigheid aangesloten licentiehouders heeft een wachtlijst. De tijd dat ouders moeten wachten totdat hun kinderen zwemles kunnen volgen varieert van enkele maanden tot een jaar. Deze wachttijd is mede afhankelijk van de voorkeuren voor de lesdag en lestijd (NRZ, 2025).

Een andere vraag betrof de leeftijd waarop kinderen kunnen starten met zwemlessen (Figuur 3.5). Bij bijna driekwart (71%) van de aangesloten licentiehouders kunnen kinderen beginnen vanaf vier jaar. Daarbij viel op dat een aantal licentiehouders (19 stuks) expliciet 4½ jaar aangaf als startleeftijd. Bij ongeveer een op de vijf licentiehouders kunnen kinderen vanaf 5 jaar starten met zwemlessen.

Figuur 3.5 De leeftijd waarop kinderen kunnen beginnen met zwemlessen (n=214)

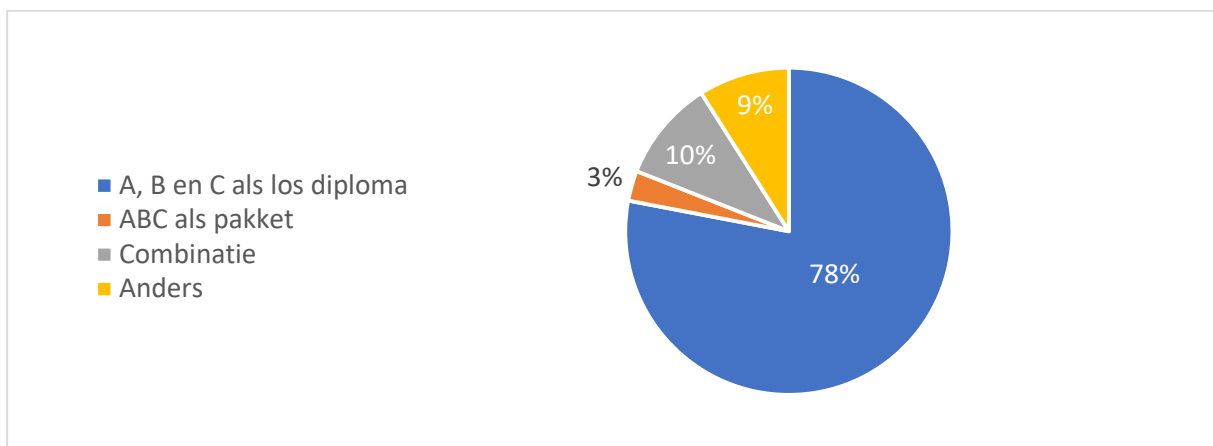
Bron: NRZ, 2025 (cijfers onder voorbehoud)

Daarnaast was er aandacht voor de doorstroom binnen het Zwem-ABC. Uit het onderzoek blijkt dat 84 procent van de kinderen die het diploma-A behalen, doorgaat voor diploma-B. Ongeveer de helft (49%) van de kinderen met diploma-B gaat door met diploma-C. 43% van de kinderen met diploma-A behaalt uiteindelijk het diploma-C en voldoet daarmee dus aan de Nationale Norm Zwemveiligheid.

De stap van A naar B is voor velen een kleine stap. De stap van B naar C is groter (NRZ, 2025). Verder laat het onderzoek zien dat ruim de helft (57%) van de licentiehouders lessen aanbiedt in vervolg op het Zwem-ABC.

Ook was er aandacht voor de manier waarop het leszwemmen wordt aangeboden (Figuur 3.6). Bij driekwart van de licentiehouders (78%) gebeurt door de lessen per diploma aan te bieden. Een klein deel (3%) presenteert de zwemlessen als een totaalpakket voor het Zwem-ABC.

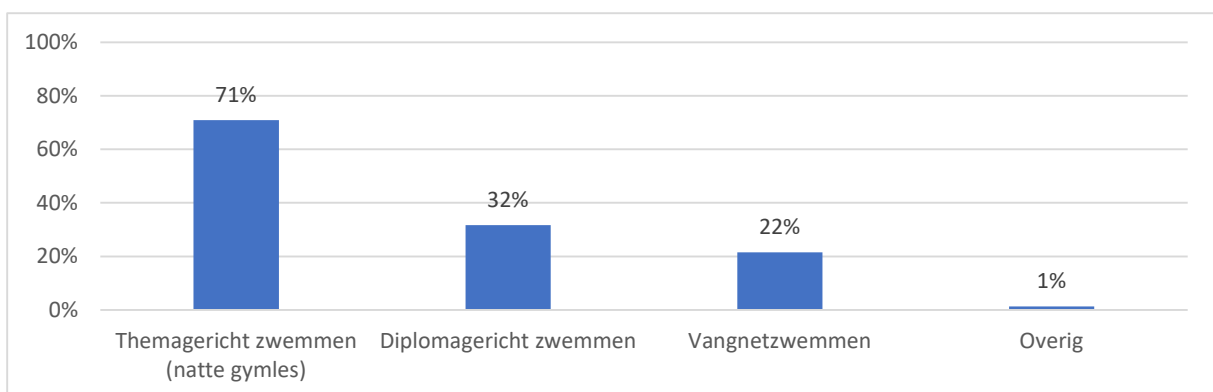
Figuur 3.6 Op welke manier wordt het zwemlespakket wordt aangeboden (n=214)

Bron: NRZ, 2025 (cijfers onder voorbehoud)

Vervolgens is de licentiehouders gevraagd of zij – op welke manier dan ook – schoolzwemmen organiseren. Ruim een derde (37%) zegt dergelijke lessen aan te bieden. Aan de licentiehouders die schoolzwemmen aanbieden, is vervolgens gevraagd in welke vorm dat gebeurt (Figuur 3.7). Bijna driekwart (71%) van de licentiehouders die schoolzwemmen in een of meer vormen aanbiedt, doet dat als themagericht zwemmen, zoals bijvoorbeeld een ‘natte’ gymles. Een derde organiseert diplomagericht zwemmen. Bijna een kwart (22%) geeft schoolzwemmen in de vorm van lessen die vallen onder een vangnetregeling. Een vangnetregeling is een regeling die financiële ondersteuning biedt in specifieke, bijzondere situaties, bijvoorbeeld als het voor ouders te duur is om voor hun kinderen zwemles te betalen. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur is een voorbeeld van een dergelijke vangnetregeling (zie Hoofdstuk 5).

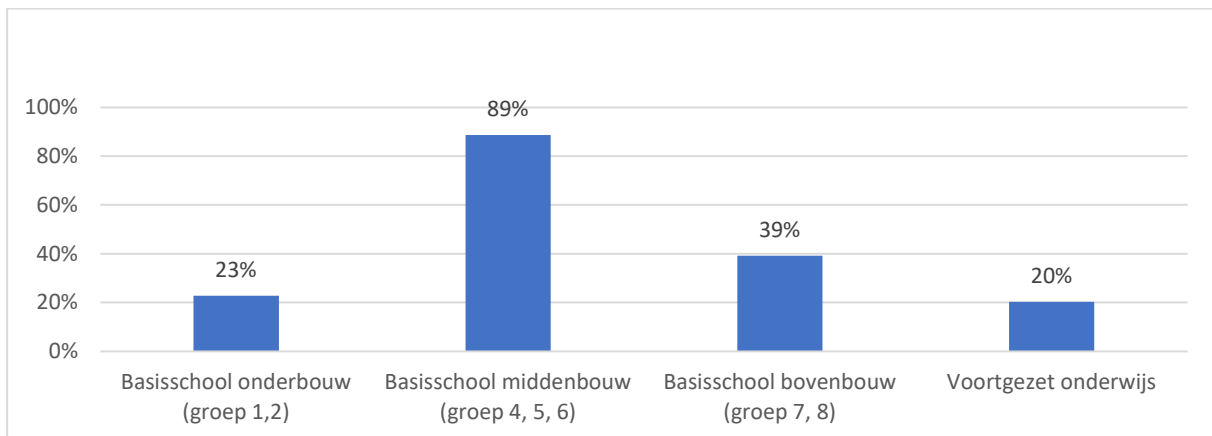
Figuur 3.7 De vorm waarin NRZ-licentiehouders die schoolzwemlessen aanbieden deze lessen verzorgen (n=79; meer antwoorden mogelijk)

Bron: NRZ, 2025 (cijfers onder voorbehoud)

Aan de licentiehouders die schoolzwemmen geven, is gevraagd voor welke doelgroepen zij die lessen verzorgen (Figuur 3.8). De helft van deze aanbieders doet dat voor één doelgroep, een derde voor twee en een op de zes voor drie of alle vier de doelgroepen. De overgrote meerderheid van deze licentiehouders geeft (ook) zwemles aan de middenbouw (89%). Ongeveer twee van de vijf verzorgen zwemles voor de bovenbouw (39%). Een kleiner deel doet dat (ook) voor de onderbouw en/of het voortgezet onderwijs.

Figuur 3.8 De doelgroepen voor wie NRZ-licentiehouders die schoolzwemlessen aanbieden deze lessen verzorgen (n=79; meer antwoorden mogelijk)

Bron: NRZ, 2025 (cijfers onder voorbehoud)

3.4 Zwemvaardigheid in West Betuwe

In deze paragraaf wordt ingegaan op de infrastructuur op de zwembaden als plaats waar het zwemmen wordt geleerd en op de mate van zwemvaardigheid van de kinderen in het basisonderwijs.

3.4.1 Overdekte zwemaccommodaties

In de gemeente West Betuwe zijn twee overdekte zwembaden. De grootste is Sportfondsen Geldermalsen. Daarnaast is er in Asperen een kleiner zwembad van Aqua Vita Wellness. De kinderen van West Betuwe kunnen daarnaast ook gebruikmaken van onder andere het zwembad van Feel Fit Center Leerdam, het Caribabad in Gorinchem en Zwembad Waalslag in Tiel.

Sportfondsen Geldermalsen

Dit openbare zwembad is nu 46 jaar oud. Voorheen werd het zwembad uitgebaat door de gemeente, daarna door Laco en inmiddels door Sportfondsen. Het binnenbad bestaat uit een wedstrijdbad met duikplank, instructiebad en een whirlpool. Andere faciliteiten zijn een sauna met stoombad een eigen horecagedeelte.

West Betuwe bestaat uit 26 kernen. Uit elk van de kernen komen mensen naar Sportfondsen Geldermalsen, ook al is niet voor iedereen dit zwembad het dichtstbijzijnde zwembad. Er zijn echter ook kinderen die in West Betuwe woonachtig zijn die buiten de eigen gemeente zwemlessen volgen. Andersom wordt het zwembad in Geldermalsen ook benut door inwoners van nabijgelegen gemeenten.

Sportfondsen Geldermalsen is aangesloten bij het Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ). In dit zwembad wordt dus zwemles gegeven waarbij de kinderen het Zwem-ABC kunnen halen. Per week

zijn 62 uren voor zwemlessen ingeroosterd. Deze lessen worden gegeven in het grote bad en in het instructiebad. De zwemlessen worden verzorgd door negen vaste medewerkers en drie instructeurs met een flexibel contract. Momenteel volgen 750 kinderen zwemlessen. Als de formatie zou worden uitgebreid, kunnen maximaal 1.000 kinderen de zwemlessen volgen. Op de wachtlijst staan 250 kinderen. Zij stromen in wanneer de volgende lescyclus begint.

Aqua Vita Wellness

Aqua Vita Wellness in Asperen biedt verschillende activiteiten aan op het gebied van wellbeing (welzijn) en fitness. De leden kunnen gebruikmaken van een zwembad, sauna en stoombad. Voor vrouwen met een niet-westerse achtergrond is er 'Zwemmen voor Dames' (zie paragraaf 5.2.2).

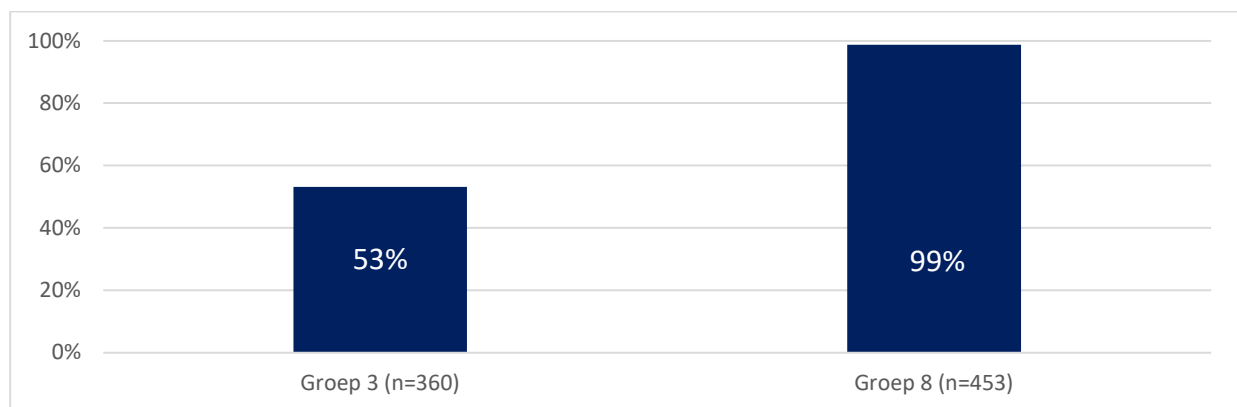
Spetterclub Asperen maakt voor de zwemlessen gebruik van het zwembad van Aqua Vita Wellness. De zwemlessen worden gegeven volgens de methode van ZwemOnderwijs Nederland (ZON). De kinderen die hier zwemles volgen, komen vooral uit de gemeente West Betuwe, maar ook uit andere gemeenten. Er zijn geen kinderen van nieuwkomers die hier zwemles volgen. De zwemlessen worden gegeven van maandag tot en met zondag, waarbij telkens twee groepen kinderen les hebben in het bad. Een reguliere les duurt 45 minuten. Elke groep bestaat uit één zweminstructeur en zes tot zeven kinderen. Kinderen kunnen zwemles volgen vanaf een leeftijd van 4½ jaar. Er zijn momenteel drie groepen 'mini-spetters', waarbij het doel van de lessen is om deze jonge kinderen watervrij te maken. Daarnaast zijn er per week 54 lessen voor de reguliere groepen 'topspetters'. Ook is er een 'plusgroep' voor kinderen die extra aandacht nodig hebben. Daarbij is er telkens één zweminstructeur voor twee kinderen. Er zijn per week drie plusgroepen van 45 minuten en vier groepen van 25 minuten. Ook is er per week één les peuterzwemmen.

3.4.2 Diplomabezit

Om inzicht te krijgen in de zwemvaardigheid van de basisschoolleerlingen in West Betuwe is in april 2025 een korte vragenlijst uitgezet onder scholen in het basisonderwijs in West Betuwe. Aangezien dit de eerste keer is dat een dergelijk onderzoek in deze gemeente wordt uitgevoerd, is daardoor alleen inzicht gekregen in het zwemdiplomabezit op dit specifieke meetmoment.

De uitkomsten wijzen erop dat de basisschoolleerlingen in West Betuwe zwemvaardiger zijn dan gemiddeld in Nederland. Ongeveer de helft van de kinderen in groep 3 heeft minimaal één zwemdiploma, maar in groep 8 hebben nagenoeg alle leerlingen een zwemdiploma (Figuur 3.9). We merken op dat de gegevens van de Nieuwkomersschool (zie paragraaf 4.2.2) niet in deze cijfers zijn opgenomen.

Figuur 3.9 Zwemdiplomabezit onder leerlingen in het basisonderwijs in West Betuwe, 2025

Bron: Vragenlijst onder basisscholen in West Betuwe (2025)

3.4.3 Doorstroom binnen het Zwem-ABC

Als kinderen bij Sportfondsen Geldermalsen hun diploma-A hebben behaald, gaan zij in bijna alle gevallen door voor diploma-B. Dat vraagt nog eens twee tot drie maanden (8-10 lessen). In de gevallen dat het kind niet doorging naar B betrof het kind uit een gezin waarvoor de kosten van de zwemlessen te hoog werden of het betrof een nieuwkomer.

De helft van de kinderen die bij Sportfondsen Geldermalsen het diploma-B behalen, gaat verder voor diploma-C. Een van de redenen waarom kinderen afhaken na diploma-B is dat de ouders de kinderen zelf laten kiezen of zij willen doorgaan voor diploma-C of (meer) tijd willen besteden aan een andere hobby. Veel kinderen kiezen dan voor een andere hobby. Veel ouders zijn al blij dat hun kind in ieder geval diploma-B heeft gehaald.

De doorstroomcijfers voor diploma-A naar diploma-B liggen bij Sportfondsen Geldermalsen net iets hoger dan te zien is in het overall beeld bij de licentiehouders die zijn aangesloten bij de Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ). De doorstroming van diploma-B naar diploma-C is relatief vergelijkbaar (zie paragraaf 3.3).

Spetterclub Asperen heeft zich als doel gesteld dat alle ‘topspetters’ het hele door ZwemOnderwijs Nederland (ZON) gehanteerde Survival ABC afmaken. Daarom worden de zwemlessen in een totaalpakket aangeboden. Het gevolg is dat de doorstroom van diploma-A naar diploma-C per definitie (bijna) 100 procent is, waarbij de kinderen gemiddeld 65-80 lessen volgen om het hele traject af te maken. Sinds de start van het nieuwe schooljaar 2025-2026 worden voor het eerst tussentijdse examens afgenomen voor de diploma’s A en B.

4. Nieuwkomers

Dit hoofdstuk gaat in op zwemvaardigheid onder nieuwkomers. In dit hoofdstuk worden de termen uit de verschillende geraadpleegde bronnen aangehouden. In de eerste paragraaf wordt een beknopte beschrijving gegeven van het aantal nieuwkomers en hun achtergrond. In de tweede paragraaf gaat de aandacht uit naar de zwemvaardigheid van kinderen van nieuwkomers en van volwassen nieuwkomers.

4.1 Nieuwkomers in West Betuwe

Niet van alle nieuwkomers in de gemeente West Betuwe zijn data beschikbaar over waar zij vandaan komen. Van nieuwkomers die vallen onder de Wet Inburgering 2021, die sinds 1 januari 2022 van kracht is, zijn meer data beschikbaar omdat zij inburgeringsplichtig zijn.

Per 1 mei 2023 heeft de gemeente West Betuwe de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 ondergebracht bij Welzijn West Betuwe. Dit is een grote welzijnsorganisatie voor inwoners van de gemeente West Betuwe, met dienstverlening rondom mantelzorg, ouderenwerk, ondersteuning van kwetsbare doelgroepen, vrijwilligersondersteuning en jeugdwerk. Bij Welzijn West Betuwe zijn onder andere buurtsportcoaches en cultuurcoaches actief. Bij alles staat betrokkenheid en aanwezigheid binnen de kernen voorop. Het 'team inburgering' wijst de cliënten vanaf dag 1 op het belang van sport. Het aanmelden voor zwemlessen vormt een standaard onderdeel van de begeleiding bij de inburgering bij gezinnen, zowel voor ouders als voor kinderen.

Welzijn West Betuwe begeleidt gezins- en asielmigranten. Slechts inburgeraars die ouder zijn dan 18 jaar hebben een verplichting tot inburgering en zijn om die reden meegenomen in de Kwartaalrapportages van de gemeente West Betuwe. Op 31 september 2025 werden in totaal 239 inwoners begeleid bij hun inburgering (Gemeente West Betuwe, 2025).

Gezinsmigranten die inburgeren in West Betuwe zijn afkomstig uit alle windstreken en uit diverse leeftijdsgroepen. In het derde kwartaal van 2025 waren er vier vrouwelijke gezinsmigranten gestart met hun inburgering. Zij kwamen uit Zuid-Afrika, de Filipijnen, Marokko en Kenia. Daarnaast waren er twaalf asielmigranten, zeven vrouwen en vijf mannen, afkomstig uit Syrië, Libanon, Iran en Jemen (Gemeente West Betuwe, 2025).

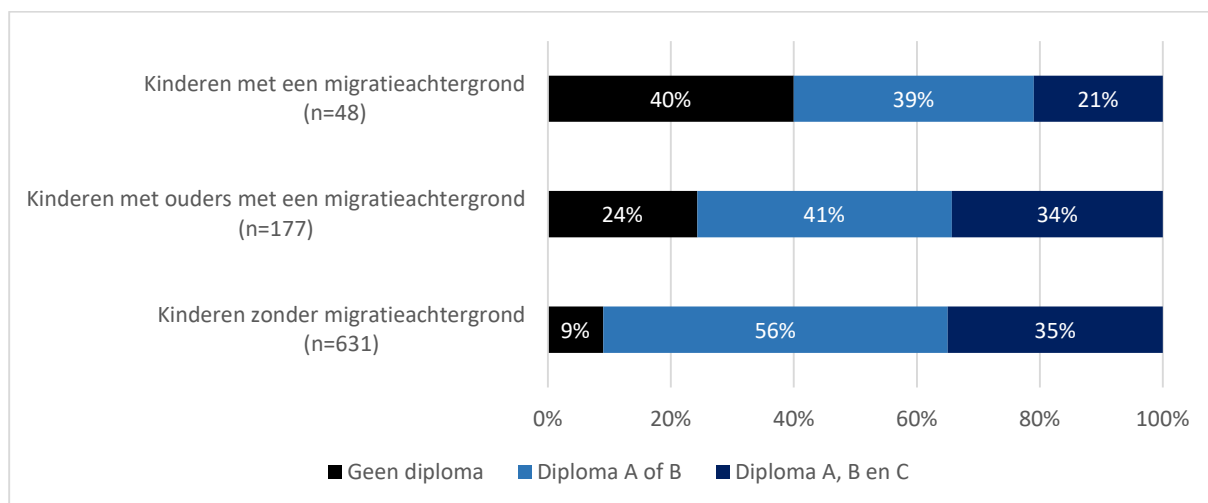
4.2 Zwemvaardigheid onder nieuwkomers in Nederland

In deze paragraaf gaat de aandacht eerst uit naar de zwemvaardigheid van kinderen met een migratieachtergrond in Nederland. Eerst wordt het diplomabezit beschreven. Daarna wordt gekeken naar eventuele belemmeringen die nieuwkomers ervaren bij het behalen van zwemdiploma's. Verder wordt kort ingegaan op de vraag of zwemlesaanbieders speciale zwemlessen aanbieden voor nieuwkomers en hoe dat aanbod wordt ingevuld. Ten slotte wordt de zwemvaardigheid van kinderen met een migratieachtergrond in de gemeente West Betuwe beschreven.

4.2.1 Zwemvaardigheid van kinderen met een migratieachtergrond in Nederland

Floor & Tiessen-Raaphorst (2019) constateren dat kinderen van migranten minder vaak een zwemdiploma (B en C) hebben dan kinderen zonder migratieachtergrond. Ook Hollander (2025) ziet een duidelijk beeld rondom de aantallen kinderen zonder zwemdiploma. 40 procent van de kinderen met een migratieachtergrond heeft geen zwemdiploma. Bij kinderen met ouders met een migratieachtergrond is dat ongeveer een kwart (24%). Bij de kinderen zonder migratieachtergrond en waarvan ook de ouders geen migratieachtergrond hebben is dat 9 procent (Figuur 4.1).

Figuur 4.1 Zwemdiplomabezit onder kinderen van 6-12 jaar in Nederland migratieachtergrond, 2020-2024

Bron: CBS Vrijtijdsomnibus (VTO), 2020, 2022, 2024. Bewerking: Mulier Instituut (samenvoeging 2020-2024)

Uit een kwalitatieve studie van Van der Meijde et al. (2022) onder vluchtelingen (ouders) en professionals naar belemmeringen bij het leren zwemmen komt naar voren dat alle ouders uit deze groep het belangrijk vinden dat hun kinderen in Nederland kunnen of leren zwemmen. De belangrijkste reden daarvoor is dat er in Nederland veel water is. Ook wijzen enkele ouders op de gezondheidsvoordelen van het zwemmen. Echter, Van der Meijde et al. (2022) vinden zes factoren die kinderen van vluchtelingen belemmeren om zwemdiploma's te behalen.

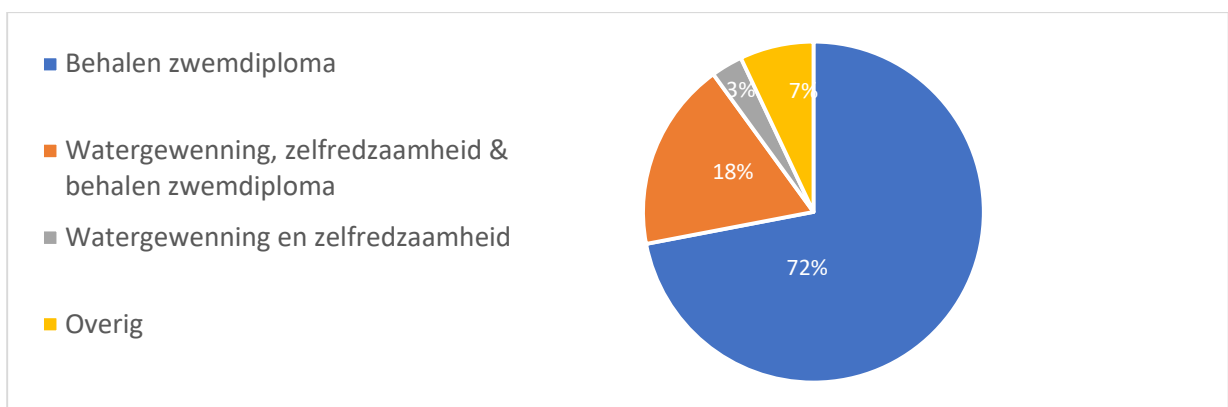
1. Het Nederlandse zwemlesaanbod en diplomasysteem is geen vanzelfsprekendheid voor ouders die in een ander land, met een andere zwemcultuur, zijn opgegroeid. Hierdoor onderschatten ouders de duur van een diplomatraject of ze brengen hun kinderen niet meer naar zwemles omdat ze menen dat hun kinderen al zwemvaardig zijn.
2. Door een stressvolle opvangsituatie, grote financiële problemen van ouders en algehele hoge druk in de opvang van asielzoekers in Nederland is zwemles voor zowel ouders als gemeenten en betrokken hulporganisaties lastig te prioriteren.
3. Met name als de vluchtelingen pas in Nederland zijn, belemmeren de vele verhuizingen door Nederland de continuïteit van zwemles. Het zwemlestraject wordt hierdoor onderbroken. Overdracht door gemeenten en betrokken instanties is vaak gebrekkig.
4. Voor veel vluchtelingen zijn de kosten voor de zwemlessen (te) hoog, zowel in geld (ca. € 500 tot € 1.000 voor het behalen van het A-diploma) als in tijd en moeite (afstand tot het zwembad, vervoer). Niet elke gemeente kent een vangnetregeling.
5. Dat vluchtelingen niet of nauwelijks Nederlands spreken, bemoeilijkt het zoeken en regelen van zwemles en financiële ondersteuning. Dit vraagt om extra begeleiding van de ouders. De taalbarrière maakt ook dat kinderen de zweminstructies niet (goed) kunnen volgen. Zweminstructeurs dienen aanvullende kennis op te doen hoe zij duidelijke en eenvoudige instructies kunnen geven en kinderen kunnen geruststellen die angstig zijn, bijvoorbeeld als gevolg van vluchtervaringen.
6. Het zwemlesaanbod voor tieners en het aanbod alleen voor (jonge) vrouwen is beperkt. Doordat vluchtelingen gemiddeld op een hogere leeftijd beginnen met zwemles, is het lastig een groep te vinden waarin zij zich op hun gemak voelen.

Tot slot: het onderzoek van Van der Meijde et al. is nadrukkelijk gedaan onder vluchtelingen. Uit diverse interviews die in het kader van het voorliggend onderzoek zijn afgenomen blijkt dat de door Van der Meijde onderkende barrières herkenbaar zijn voor de breder gedefinieerde groep nieuwkomers.

4.2.2 Zwemlessen voor nieuwkomers door zwemlesaanbieders

Uit het eerdergenoemde onderzoek van het Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) blijkt dat bijna de helft (46%) van de aangesloten licentiehouders zwemlessen aanbiedt voor nieuwkomers (NRZ, 2025). Het overgrote deel van de licentiehouders die dergelijke lessen aanbieden (90%), doet dat (ook) met het doel dat de nieuwkomers een zwemdiploma behalen (Figuur 4.2). Er is niet gevraagd of deze zwemlessen worden aangeboden voor kinderen en/of volwassenen.

Figuur 4.2 Doelen bij het aanbieden van zwemtrajecten aan nieuwkomers

Bron: NRZ, 2025 (cijfers onder voorbehoud)

4.2.3 Zwemvaardigheid van kinderen met een migratieachtergrond in West Betuwe

Bij de vragenlijst die is uitgezet onder leerkrachten in het basisonderwijs in West Betuwe (paragraaf 3.3.2) is alleen gevraagd naar het bezit van minimaal één zwemdiploma bij de kinderen in groep 3 en groep 8. Er is geen uitsplitsing gemaakt naar achtergrondkenmerken, zoals geslacht, inkomen of postcode. De enige uitsplitsing bij het wel of niet hebben van minimaal één zwemdiploma was naar leeftijd (groep 3 en groep 8). Een nadere uitsplitsing naar migratieachtergrond is dus niet mogelijk. Om inzicht te krijgen in de zwemvaardigheid van kinderen met een migratieonderzoek is de Nieuwkomersschool West Betuwe benaderd.

De Nieuwkomersschool West Betuwe is een school waar alle leerlingen een migratieachtergrond hebben. In een samenwerkingsverband van besturen van scholen in het basisonderwijs in West Betuwe en een aantal aangrenzende gemeenten is vastgelegd dat alle kinderen uit deze gemeenten die de Nederlandse taal niet machtig zijn onderwijs volgen op deze Nieuwkomersschool.

De Nieuwkomersschool is sinds het voorjaar van 2023 een officiële onderwijsvoorziening. De leerlingen zijn met name afkomstig uit Oekraïne en Syrië, maar ook uit andere landen zoals Jemen, Iran, Roemenië, Polen, Portugal, Turkije, Afghanistan en Myanmar. De Nieuwkomersschool krijgt via Welzijn West Betuwe te horen welke leerlingen binnenkort instromen voor onderwijs.

De Nieuwkomersschool stelt zich ten doel dat leerlingen binnen 40 tot 60 weken het Nederlands voldoende beheersen voor een succesvolle doorstroming naar een reguliere basisschool in de

gemeente waar zij wonen. Dit wordt gedaan door (1) taalonderwijs, (2) kennismaking met de Nederlandse cultuur, (3) sociaal-emotionele ondersteuning en (4) individuele begeleiding.

Deze manier van onderwijs geeft de leerlingen van de Nieuwkomersschool rust. Nieuwkomers (veelal uit Oekraïne) en met name asielzoekers krijgen vooral als ze pas in Nederland zijn te maken met veel verhuizingen. Voor de leerlingen van deze school hebben die verhuizingen minder impact als ze in West Betuwe of een van de aangrenzende gemeenten blijven, want dan blijven ze onderwijs volgen op de Nieuwkomersschool. Niet vergeten mag worden dat verschillende leerlingen kampen met trauma's uit hun (recente) verleden.

De leerlingen bevinden zich in Nederland in een waterrijke omgeving en als zij door hun woonomgeving lopen of op de fiets naar school of een andere bestemming gaan, komen ze vaak langs water. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties, want als zij te water raken, zijn zij mogelijk niet in staat zichzelf uit die situatie te redden. Mede hierom geeft de Nieuwkomersschool een hoge prioriteit aan het leren zwemmen door hun leerlingen. Een andere reden is dat hun leerlingen als ze kunnen zwemmen gemakkelijker meedoen in de maatschappij. Echter, als de ouders hun kinderen opgeven voor zwemlessen komen die op een wachtlijst.

Bij de intake op de Nieuwkomersschool wordt aan de leerlingen gevraagd of ze kunnen zwemmen. Sommige ouders van leerlingen geven aan dat hun kinderen kunnen zwemmen. In de praktijk blijkt eigenlijk altijd dat dit niet het geval is. Ouders onderschatten het gevaar van het water in de (nabije) leefomgeving en overschatten de zwemvaardigheden van hun kinderen. Verder komt uit de intakes naar voren dat de eisen die worden gesteld aan het behalen van een zwemdiploma in Nederland zwaarder zijn dan in de landen waar de nieuwkomers vandaan komen, als er daar al een zwemdiploma bestaat. In de afgelopen drie schooljaren zijn / waren er in totaal 150 leerlingen op de Nieuwkomersschool. Daarvan was er maar één die daadwerkelijk kon zwemmen. Zij was in haar eigen land een fanatiek zwemsportster.

5. Fondsen ter bevordering van de zwemvaardigheid

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op vangnetregelingen die beogen de zwemvaardigheid te vergroten. Eerst gaat de aandacht uit naar het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Daarnaast wordt ingegaan op een vangnetregeling voor volwassenen.

5.1 Jeugdfonds Sport & Cultuur

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur (JSC) is een initiatief om te zorgen dat kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar uit gezinnen met een beperkt inkomen toch kunnen meedoen met activiteiten op het gebied van sport, bewegen en cultuur. Denk daarbij aan sporten zoals voetbal, fitness en paardrijden en aan creatieve activiteiten op het gebied van dans, muziek, theater en drama. Het JSC betaalt de contributie of het lesgeld rechtstreeks aan de vereniging. In sommige gevallen worden ook benodigdheden zoals sportkleding of dansschoenen vergoed. Daarvoor ontvangen de ouders een waardebon.

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur hecht aan een hoge mate van zwemveiligheid bij kinderen. Er zijn kinderen die (nog) geen zwemdiploma hebben, terwijl kunnen zwemmen in een waterrijk land als Nederland zo belangrijk is. Daarom hoort een tegemoetkoming in de kosten voor het halen van een zwemdiploma tot de mogelijkheden.

Om aandacht te vragen voor de zwemvaardigheid onder kinderen organiseerde het Jeugdfonds Sport & Cultuur Amsterdam op zaterdagmiddag 6 september 2025 een ludieke actie: het verbreken van het wereldrecord watertrappelen. Om 15:55 uur werd er op de Keizersgracht en in zwembaden verspreid over heel Nederland 1 minuut lang gewatertrappeld met als resultaat dat het wereldrecord werd verbroken. Het oude record uit 2012 stond op 1.231. Het nieuwe record staat nu op 1.411 mensen.

5.1.1 Jeugdfonds Sport & Cultuur in Nederland

Uit het jaarverslag van het Jeugdfonds Sport & Cultuur 2024 komt naar voren dat er in 2024 landelijk 86.426 aanvragen zijn goedgekeurd (2023: 86.279) voor een totaalbedrag van € 30.970.943. Van het totaal aantal goedgekeurde aanvragen in 2024 betrof 87 procent een sportactiviteit en 13 procent een culturele activiteit (2023: 86% - 14%). Van de kinderen die in 2024 mede dankzij het JSC konden gaan sporten of deelnemen aan een culturele activiteit was 59 procent jongen en 41 procent meisje. Deze verdeling was het jaar ervoor min of meer gelijk (Jeugdfonds Sport & Cultuur, 2025).

Om alle Nederlandse kinderen en jongeren te bereiken, werkt het Jeugdfonds Sport & Cultuur nauw samen met de gemeenten. Eind 2024 waren er 209 gemeenten waarmee het JSC een samenwerkingsovereenkomst/subsidie-relatie had (2023: 218 gemeenten). West Betuwe is een van deze gemeenten.

5.1.2 Jeugdfonds Sport & Cultuur in West Betuwe

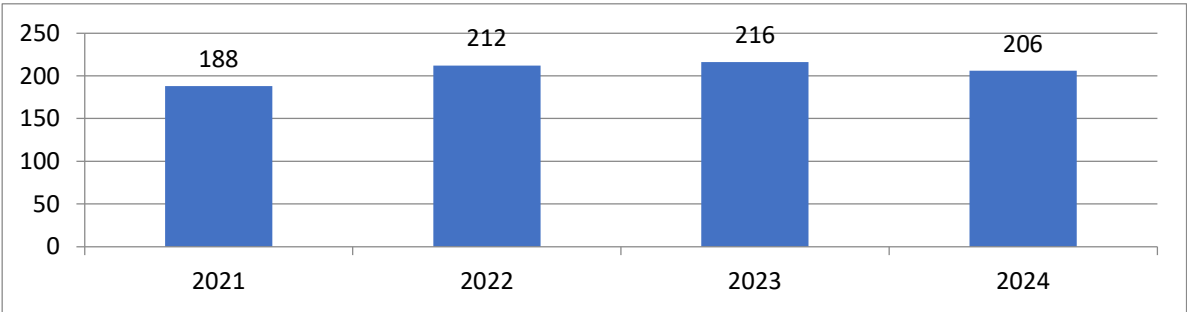
Welzijn West Betuwe en scholen verspreiden flyers over de mogelijkheid om zwemlessen te betalen vanuit het Jeugdfonds Sport & Cultuur (JSC). Deze regeling is bedoeld voor alle kinderen en jongeren tot en met 17 jaar. Er kan per kind één aanvraag per jaar worden gedaan, voor of sport, of cultuur, of zwemles. Bij verlenging moet de aanvraag ieder jaar opnieuw worden gedaan. Zwemles kan worden aangevraagd vanaf 6 jaar en geldt voor diploma A en B.

Aanvragen verlopen uitsluitend via erkende 'meerkrachten' en komen binnen bij Welzijn West Betuwe. Meerkrachten zijn professionals zoals leerkrachten, buurtsportcoaches, sociaalwerkers, jongerenwerkers en schuldhulpverleners. Een professional kan zich aanmelden als meerkracht, waarna hij/zij wordt erkend. Na inloggen kan een meerkracht een aanvraag doen, met daarbij een

motivatie voor de aanvraag en globale informatie over de financiële situatie van de betreffende ouders. Er is geen officiële toetsing op het inkomen. Het JSC gaat ervan uit dat de meerkrachten een juiste inschatting kunnen maken. Het JSC keert het geld direct uit aan de vereniging, niet aan ouders of kind. Verder ziet de meerkracht erop toe dat het kind daadwerkelijk en voor langere tijd deelneemt aan de activiteiten van de vereniging/aanbieder waarvoor het geld beschikbaar is gesteld. Eenmaal per jaar ontvangt de meerkracht een verzoek om te checken of het kind nog sport bij de aangegeven vereniging. Voor de zwemlessen voor A en B is het verplicht dat de aanmelding via Welzijn West Betuwe loopt om zo deze processen te stroomlijnen.

Nagenoeg alle aanvragen worden gehonoreerd. Het aantal goedgekeurde aanvragen voor een tegemoetkoming in het kader van het Jeugdfonds Sport & Cultuur schommelt in West Betuwe elk jaar rond de 200 (Figuur 5.1).

Figuur 5.1 Aantal goedgekeurde aanvragen Jeugdfonds Sport & Cultuur, 2021-2024 (gemeente West Betuwe, 2025)

Bron: Gemeente West Betuwe (2025)

Van het totaal aantal goedgekeurde aanvragen in 2024 hoorde 90 procent tot sport en 10 procent tot cultuur. In 2023 was dat 92 procent voor sport en 8 procent voor cultuur (Tabel 5.1). Als een uitsplitsing wordt gemaakt naar geslacht komt naar voren dat de activiteiten die vallen onder cultuur (dans, muziek, theater en drama) in zowel 2023 als in 2024 werden beoefend door alleen meisjes. In 2024 wordt ook scouting als aparte categorie benoemd en daarvoor hebben twee jongens zich aangemeld.

Tabel 5.1 Aantal goedgekeurde aanvragen in het kader van het Jeugdfonds Sport & Cultuur in West Betuwe naar domein, in aantallen en in procenten, 2023 en 2024 (gemeente West Betuwe, 2025)

	2023	2024	2023	2024
Sport	195	188	90%	92%
Cultuur	21	17	10%	8%
Totaal	216	205	100%	100%

Bron: Gemeente West Betuwe (2025)

In 2024 werd in totaal € 73.090 uitgegeven aan contributies, lesgeld en benodigdheden (Tabel 5.2). Dat is 7 procent minder dan het jaar ervoor. De verdeling naar sport en cultuur was in beide jaren hetzelfde, namelijk 90% voor sport en 10% voor cultuur.

Tabel 5.2 Toegekende bedragen in het kader van het Jeugdfonds Sport & Cultuur in West Betuwe naar domein, in aantallen en in procenten, 2023 en 2024 (gemeente West Betuwe, 2025)

	2023	2024	2023	2024
Sport	€ 70.475	€ 65.993	90%	90%
Cultuur	€ 8.141	€ 7.097	10%	10%
Totaal	€ 78.616	€ 73.090	100%	100%

Bron: Gemeente West Betuwe (2025)

Een aanzienlijk deel van de aanvragen bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur in West Betuwe betreft een bijdrage in de financiering van zwemlessen (Tabel 5.3). In 2024 ging het daarbij om 28 procent van alle ingediende aanvragen. In 2023 was dat aandeel nagenoeg hetzelfde (29%). Binnen de aanvragen voor zwemlessen gaat het vooral om het diploma-A. De categorie 'diploma overig' betreft onder andere een zwemlespakket voor diploma A en B. Het kan ook voorkomen dat een kind wilde doorgaan voor B en dan heeft Welzijn West Betuwe voor dat kind het reguliere sportbedrag aangevraagd. Dan valt die aanvraag ook onder 'diploma overig'.

Tabel 5.3 Aantal goedgekeurde aanvragen Jeugdfonds Sport & Cultuur naar activiteit, 2023 en 2024 (Gemeente West Betuwe, 2025)

	2023	2024	2023	2024
	Aantal	Aantal	In %	In %
Zwemles (diploma-A)	59	42	27%	20%
Zwemles (diploma-B)	2	2	1%	1%
Zwemles (diploma overig)	1	14	0%	7%
Anders	154	147	71%	72%
Totaal	216	205	100%	100%

Bron: Gemeente West Betuwe (2025)

In 2023 was de verdeling binnen de zwemlessen naar geslacht nagenoeg gelijk. Voor de andere aanvragen was dat 58% (j) tegenover 42% (m). In 2024 was 43 procent van het aantal aanvragen voor zwemles voor jongens en 57 procent voor meisjes. Voor de andere activiteiten was dat 57% tegenover 43%.

In 2024 bedroeg het totale bedrag dat in West Betuwe werd bijgedragen vanuit het Jeugdfonds Sport & Cultuur in totaal ruim € 73.000 (tabel 5.4). Dit is 7 procent minder dan in 2023.

Tabel 5.4 Bedragen besteed aan zwemlessen en overige activiteiten binnen het Jeugdfonds Sport & Cultuur in West Betuwe, 2023 en 2024 (Gemeente West Betuwe, 2025)

	2023	2024
Zwemles (diploma-A)	€ 38.605	€ 24.551
Zwemles (diploma-B)	€ 445	€ 450
Zwemles (overig)	€ 225	€ 8.898
Anders	€ 39.341	€ 39.191
Totaal	€ 78.616	€ 73.090

Bron: Gemeente West Betuwe (2025)

Het gemiddelde bedrag per aanvraag was in 2024 net iets lager dan in 2023 (Tabel 5.5). De ontwikkeling in het betaalde bedrag naar domein is wel verschillend. Bij sport daalde het bedrag, bij cultuur steeg dat juist. Mogelijk vallen veranderingen binnen het domein cultuur meer op doordat het gaat om een relatief klein aantal aanvragen.

Tabel 5.5 Gemiddeld bedrag per aanvraag bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur in West Betuwe naar domein, 2023 en 2024 (Gemeente West Betuwe, 2025)

	2023	2024
Sport	€ 361	€ 351
Cultuur	€ 388	€ 417
Totaal	€ 364	€ 357

Bron: Gemeente West Betuwe (2025)

De gemeente West Betuwe, Welzijn West Betuwe, Jeugdfonds Sport & Cultuur (JSC) en de drie zwembaden in Geldermalsen, Leerdam en Asperen hebben besloten de regeling voor de zwemlessen per 1 januari 2025 te verruimen. Kinderen vanaf 6 jaar mogen via het JSC zwemmen en dat loopt door tot maximaal 17 jaar. Een andere aanpassing betreft de hoogte van de tegemoetkoming. Het bedrag per aanvraag is verhoogd van € 700 naar € 1.500. De reden hiervoor is dat werd geconstateerd dat het oude bedrag voor veel kinderen niet toereikend was om het diploma-A te behalen. De ouders dienen het aanvullende voorwaardenformulier in te vullen en af te geven bij het zwembad.

De bovengenoemde partners menen dat met de verruimde doorlooptijd en het verhoogde bedrag het voor kinderen mogelijk moet zijn om diploma-B te behalen. De Nationale Raad Zwemveiligheid verwacht zelfs dat met deze verruiming de meeste kinderen het gehele Zwem-ABC kunnen afronden. Of dat lukt, zal in juni 2026 duidelijk zijn. Dan zijn de eerste kinderen anderhalf jaar aan het zwemmen met gebruikmaking van de nieuwe regeling.

Het aanvraagbedrag voor kinderen die gebruik maken van de niet genoemde zwembaden blijft gemaximeerd op € 700 per jaar. Voor hen kunnen, indien nog geen zwemdiploma is behaald, herhaalaanvragen worden ingediend voor een tegemoetkoming in de kosten van de zwemlessen.

5.2 Volwassenvangnet

Naast vangnetregelingen voor kinderen bestaan er ook vangnetregelingen voor volwassenen. Ook de gemeente West Betuwe kent dergelijke regelingen.

5.2.1 Volwassenvangnet in Nederland

In 2021 had bijna een derde van de Nederlandse gemeenten (31%) een regeling om zwemvaardigheid onder volwassenen te bevorderen (Floor, 2021). Met name nieuwkomers maken gebruik van deze regelingen, omdat zij relatief vaak (nog) niet zwemvaardig zijn. In 2021 was 5 procent van de Nederlandse gemeenten aangesloten bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur, dat in 2020 is opgericht. Een kwart van de gemeenten (26%) kent een gemeentelijke regeling.

Volwassenen die gebruik maken van een vangnetregeling voor de kosten van zwemlessen ontvangen per jaar tussen € 100 en € 200. Deze vergoeding is daarmee lager dan de vergoedingen die ouders ontvangen als hun kinderen gebruikmaken van een vangnetregeling.

5.2.2 Volwassenvangnet in West Betuwe

De gemeente West Betuwe kent verschillende minimaregelingen. Een daarvan is de minimaregeling Sport, Cultuur & Maatschappelijke Deelname. Deze regeling geeft volwassenen de mogelijkheid mee te doen aan sportieve, culturele en maatschappelijke activiteiten. Een aanvraag voor deze regeling kan jaarlijks worden ingediend. De reguliere maximale bijdrage voor deze regeling is € 250, maar voor inwoners vanaf 18 jaar die zwemdiploma A willen halen, geldt een uitzondering van € 550. Aanvragen hiervoor verlopen via de website van de gemeente West Betuwe. In tegenstelling tot bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur vraagt de gemeente wel naar aanvullende informatie:

- Kopie of scan van een geldig paspoort, identiteitskaart of verblijfsvergunning (geen rijbewijs);
- Bewijsstukken van de kosten van de zwemlessen;
- De meest recente inkomensspecificatie (bij een wisselend inkomen specificaties van de laatste drie maanden).
- Beschikking belastingdienst inzake heffingskortingen (algemene heffingskorting, ouderenkorting, alleenstaande ouderenkorting, inkomensafhankelijke combinatiekorting);
- Bankafschriften over de afgelopen drie maanden van alle lopende bank- en spaarrekeningen (ook van eventuele creditcards e.d.);
- Schuldenoverzicht (naam schuldeiser, bedrag en vermelding of er sprake is van een terugbetalingsverplichting).

Deze tegemoetkoming van € 550 ligt in West Betuwe hoger dan wat in Nederland in het algemeen gebruikelijk is (zie paragraaf 5.2.1). De aanvraag voor een bijdrage voor de kosten voor zwemlessen kan in tegenstelling tot de andere activiteiten slechts één maal worden ingediend.

Volwassen nieuwkomers in West Betuwe kunnen van dezelfde regeling gebruik maken. Bij het volgen van zwemlessen en het aanvragen van een eventuele tegemoetkoming daarvoor ervaren zij bepaalde belemmeringen. Daarbij merken we op dat *nieuwkomers* een brede en gemêleerde groep betreft. Voor asiel- en gezinsmigranten die vallen onder de nieuwe Wet inburgering geldt dat zij allemaal begeleiding krijgen van een coach-statushouder van Welzijn West Betuwe. Deze coach bespreekt expliciet het thema zwemmen en de mogelijkheden om zwemvaardig te worden, inclusief regelingen en opties in West Betuwe en omliggende gemeenten. Deze coaches spreken in veel gevallen de taal van de inburgeraar, waardoor informatie goed kan worden overgedragen. Voor arbeidsmigranten en Oekraïense ontheemden ligt dit anders. Zij vallen niet onder deze systematische begeleiding en moeten zelf actief op zoek naar ondersteuning rondom dit thema.

Met name vrouwen met een niet-westerse achtergrond die een hoofddoek dragen, ervaren belemmeringen rondom het volgen van zwemlessen.

- Deze dames gaan niet zwemmen als er mannen in of bij het bad zijn. Er zijn bij de zwembaden geen reguliere tijden voor zwemmen voor alleen vrouwen.
- Deze dames kennen een beperkte mobiliteit. In de meeste gevallen beschikken ze niet over een auto. De afstand naar het zwembad is voor hen (te) groot om met de fiets te overbruggen, als zij al kunnen fietsen en over een fiets beschikken.
- Er zijn wachtlijsten bij zwemlesaanbieders in de omgeving.
- De financiële middelen zijn beperkt.

Welzijn West Betuwe coördineert één project dat gericht is op het vergroten van de zwemvaardigheid van deze specifieke groep: 'Zwemmen voor Dames'. Dit project is een onderdeel

van de subsidie sporten met statushouders aan Welzijn West Betuwe. Deze subsidie loopt van 2022 tot en met 2025. Er lopen gesprekken over de opvolging van de subsidie.

In principe is elke vrouw met een migratieachtergrond die woont in West Betuwe welkom. Het project richt zich echter in het bijzonder op dames met een niet-westerse achtergrond, met name afkomstig uit landen als Syrië, Iran en Irak. Het zwembad in Geldermalsen had geen ruimte voor dit project. Daarom wordt gebruik gemaakt van het zwembad van Aqua Vita Wellness in Asperen. Dit zwembad is ook qua grootte goed afgestemd op het aantal van tien tot twaalf deelnemers. Ook is het in dit kleinere zwembad gemakkelijker te organiseren dat het personeel alleen uit vrouwen bestaat. De lessen worden begeleid door vrouwelijke buurtsportcoaches (BSC's). Hoewel afstand en/of reistijd naar het zwembad in Asperen een drempel kunnen vormen, zijn de groepen voor 'Zwemmen voor Dames' goed gevuld.

Aqua Vita Wellness biedt in het kader van het programma 'Zwemmen voor Dames' wekelijks twee zwemlessen aan van drie kwartier: op woensdag voor een groep uit Geldermalsen, op vrijdag voor een groep uit Gorinchem. De zwemlessen zijn van 12:00 tot 12:45. Het programma begint doorgaans in oktober en loopt tot de zomervakantie. De huidige groep is in januari 2025 gestart, waardoor deze cursus langer doorloopt. Potentiële deelnemers worden ongeveer drie tot vier weken voor de start van een nieuwe groep gebeld.

Sommige deelnemers zijn bang voor water. Het is een uitdaging om hen het zwemmen te leren. Als het lukt de deelnemers 'watervrij' te maken, wordt dit al als een succes beschouwd. Het is belangrijk dat de deelnemers aan het project het water in durven te gaan, niet alleen vanwege het belang van bewegen, maar ook omdat ze zo ook eens uit huis zijn. En in hun eigen omgeving bevindt zich ook potentieel risicovol oppervlaktewater. Elk project eindigt met een zwemactiviteit bij een openbare plas met daarbij een picknick. Bijna alle deelnemers gaan vervolgens met elkaar in de plas zwemmen.

In 2023 zijn twaalf personen gestart met het project, waarvan acht deelnemers het hele traject hebben afgemaakt. Het resultaat was dat twee deelnemers watervrij zijn geworden. De rest heeft het predicaat 'zelfredzaamheid' gehaald. Om ervoor te zorgen dat iedereen de eindstreep haalt, startte de tweede cursus voor alle deelnemers met een intakegesprek waarin ook 'verplichte' aanwezigheid werd benadrukt. De tien deelnemers in de tweede cursus hebben deze ook allemaal afgemaakt. Vier van hen hebben diploma-A gehaald. De andere zes hebben allemaal zelfredzaamheid in het water gehaald. Momenteel volgt een derde groep het programma.

De reacties van deelnemers zijn positief. Een deelnemer zei: "Op vakantie kon ik gewoon de zee in. In het zwembad is op de buik moeilijk, maar op vakantie had ik een snorkelmasker, toen ging het lekker makkelijk". Een ander vertelde dat nu zijzelf het water ingaat, zij ook haar kinderen op zwemles heeft gedaan. Maar het gaat verder dan alleen zwemmen. Zo gaf een deelnemer aan dat ze door de cursus allemaal nieuwe contacten heeft opgedaan. Een andere meldde dat ze nu ook samen gaan fietsen.

Referentielijst

Centraal Bureau voor de Statistiek (2024, maart 4). *Obesitas afgelopen 40 jaar verdrievoudigd* [Press release].

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/10/obesitas-afgelopen-40-jaar-verdrievoudigd>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2025, juli 25). *146 mensen verdronken in 2024*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/30/146-mensen-verdronken-in-2024>

Dorpsbelangen, D66, ChristenUnie en Verenigd West Betuwe. (2022). *Coalitieakkoord West Betuwe 2022 – 2026*. Gemeente West Betuwe.

<https://www.westbetuwe.nl/coalitieakkoord-west-betuwe-2022-2026>.

Floor, C., & Tiessen-Raaphorst, A. (2019). *Zwemvaardigheid 2018: inzicht in het zwemdiplomabezit van kinderen en volwassenen*. Factsheet 2019/19. Utrecht: Mulier Instituut.

Floor (2021). *Lokale stimulering zwemmen en zwemveiligheid*. Factsheet 2021/8. Utrecht: Mulier Instituut.

Gemeente West Betuwe (2021). *Kadernota harmonisatie beweeg- en sportbeleid 2022-2026 (Gemeentebblad Nr. 384025)*. Gemeentebblad West Betuwe.

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2021-384025.pdf>

Gemeente West Betuwe (2022). *Coalitie Akkoord West Betuwe 2022-2026*.

<https://www.westbetuwe.nl/coalitieakkoord-west-betuwe-2022-2026>

<https://www.westbetuwe.nl/7-sport-kunst-cultuur-recreatie>

Gemeente West Betuwe (2024, december 4). *Kinderen uit gezinnen met laag inkomen krijgen zwemdiploma's A en B vergoed* [Press release].

<https://www.westbetuwe.nl/kinderen-uit-gezinnen-met-laag-inkomen-krijgen-zwemdiplomas-a-en-b-vergoed>

Hollander, E., Hoekman, R. (2023). *Zwemvaardigheid 2020*. Factsheet 2022/5. Utrecht: Mulier Instituut.

<https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/26568/zwemvaardigheid-2020/>

Hollander, E., Westerbroek, M. (2023). *Zwemvaardigheid 2022*. Factsheet 2023/27. Utrecht: Mulier Instituut.

Hollander, E., Westerbroek, M. (2026). *Schoolzwemmen in het primair onderwijs*. Factsheet 2026/1. Utrecht: Mulier Instituut.

Hollander (2025). *Zwemvaardigheid 2024*. Factsheet 2025/48. Utrecht: Mulier Instituut.

Meijde, L. van der, Visser, T. en Stuij, M. (2022). *Belemmeringen bij het leren zwemmen voor kinderen van vluchtelingen. Een kwalitatieve studie onder ouders en professionals*. Utrecht: Mulier Instituut.

Nationale Raad Zwemveiligheid (2022). *Zwemles, zwemveiligheid en blijven zwemmen: Deel 1: zwemles en zwemveiligheid, Deel 2: blijven zwemmen*. Ede: Nationale Raad Zwemveiligheid.

Radar, “Ouders niet op de hoogte van ongediplomeerde zweminstructeurs”, 14 maart 2022. Zie ook: www.radar.avrotros.nl, zoektermen: «Ouders niet op de hoogte van ongediplomeerde zweminstructeurs». <https://radar.avrotros.nl/testpanel/uitslagen/item/ouders-niet-op-de-hoogte-van-ongediplomeerde-zweminstructeurs/>

Rekenkamer Rivierenland
Mevrouw R. van Tulder
Postbus 112
4190CC GELDERMALSEN

Behandeld door
Rebecca Bosch
Telefoon 06-50079305
Rebecca.Bosch@WestBetuwe.nl
Datum 14 juli 2026
Kenmerk GZDGBW/2659172/2669845
Pagina 1 van 2

Onderwerp: Bestuurlijke reactie rekenkameronderzoek 'Zwembeleid in West Betuwe'

Geachte leden van de rekenkamercommissie,

Op 23 juni 2026 ontving het college van burgemeester en wethouders uw onderzoeksrapport 'Zwembeleid in West Betuwe'. Wij willen u allereerst hartelijk danken voor het zorgvuldig uitgevoerde onderzoek, het heldere rapport en de waardevolle aanbevelingen.

Het college herkent zich in het beeld dat in het rapport wordt geschetst dat het in algemene zin goed gaat met de zwemvaardigheid in West Betuwe, met name onder kinderen in het reguliere basisonderwijs. Wij zijn verheugd dat dit wordt bevestigd en zien dit als resultaat van de gezamenlijke inspanningen van scholen, Welzijn West Betuwe, zwemaanbieders en onze gemeente.

Tegelijkertijd onderschrijven wij uw constatering dat er aandachtspunten bestaan, met name rondom de zwemvaardigheid van nieuwkomers.

Wij benadrukken dat we reeds actief stappen zet om de zwemvaardigheid te verbeteren en te stimuleren, onder meer via het Jeugdfonds Sport & Cultuur, minimaregelingen en projecten zoals 'Sporten met statushouders'.

Uw rapport vormt voor ons een waardevolle bevestiging én verdieping van de ingezette koers. Hieronder geven wij onze reactie op uw aanbevelingen.

Reactie op de aanbevelingen

1. Continueer bestaande regelingen ter bevordering van zwemvaardigheid

Het college onderschrijft deze aanbeveling volledig. Wij vinden het van groot belang dat financiële drempels geen belemmering vormen voor het behalen van een zwemdiploma.

De recente verruiming van de bijdrage voor zwemlessen via het Jeugdfonds Sport & Cultuur (tot € 1.500) sluit goed aan op deze aanbeveling en maakt het voor veel kinderen mogelijk om minimaal diploma A - en vaak ook B of C - te behalen.

We zetten deze regelingen voort en blijven monitoren of deze toereikend zijn.

2. Versterk de zwemvaardigheid van jonge nieuwkomers

Wij herkennen de urgentie van deze aanbeveling. Met name voor nieuwkomerskinderen is de zwemvaardigheid een aandachtspunt.

Het college staat positief tegenover initiatieven zoals het (her)introduceren van gericht schoolzwemmen voor deze doelgroep. Wij zien kansen in samenwerking met onderwijs, Welzijn West Betuwe en zwemaanbieders om deze aanpak verder te verkennen. Daarbij vinden wij het belangrijk dat dit praktisch uitvoerbaar en duurzaam georganiseerd kan worden.

3. Verminder barrières voor het gebruik van regelingen

Het college onderschrijft dat met name nieuwkomers belemmeringen ervaren, zoals taal, onbekendheid met regelingen en praktische drempels.

Wij zetten reeds in op ondersteuning via het team inburgering en Welzijn West Betuwe, waarbij begeleiding bij sport en zwemlessen onderdeel is van de aanpak. Wij zien de aanbeveling als een waardevolle aanvulling en onderzoeken hoe we de toegankelijkheid verder kunnen vergroten, bijvoorbeeld door betere informatievoorziening en ondersteuning op maat.

4. Continueer het project 'Zwemmen voor Dames'

'Zwemmen voor Dames' is onderdeel van het project 'Sporten voor statushouders'. Het college waardeert de positieve resultaten van dit project en onderschrijft het belang ervan. Dit initiatief draagt niet alleen bij aan zwemvaardigheid, maar ook aan participatie, gezondheid en sociale verbinding. Wij staan dan ook positief tegenover voortzetting en zijn in gesprek om het project 'Sporten met statushouders' voort te zetten, binnen de beschikbare middelen en in afstemming met betrokken partners.

Tot slot

Wij danken u nogmaals voor uw rapport en de constructieve aanbevelingen. Het onderzoek bevestigt dat West Betuwe op de goede weg is en biedt tegelijkertijd waardevolle handvatten om het beleid verder te versterken, met name voor kwetsbare doelgroepen.

Het college blijft zich inzetten voor een zo hoog mogelijke zwemvaardigheid en zwemveiligheid voor alle inwoners van West Betuwe.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van gemeente West Betuwe,

gemeentesecretaris,

Philip Bosman

burgemeester,

Servaas Stoop